

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวชัชชญา คณิตเขตต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม แผน ก แบบ ก 2 ระดับ

ปริญญาามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม แผน ก แบบ ก 2 ระดับ
ปริญญาโท
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

INFORMATION NEED OF ART GALLERY VISITORS AT BANGKOK ART AND
CULTURE CENTRE

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts ARCHIVES AND CULTURAL HERITAGE INFORMATION MANAGEMENT
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร
โดย	ชัชชญา คัมภเจตต์
สาขาวิชา	การจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ช่างทอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

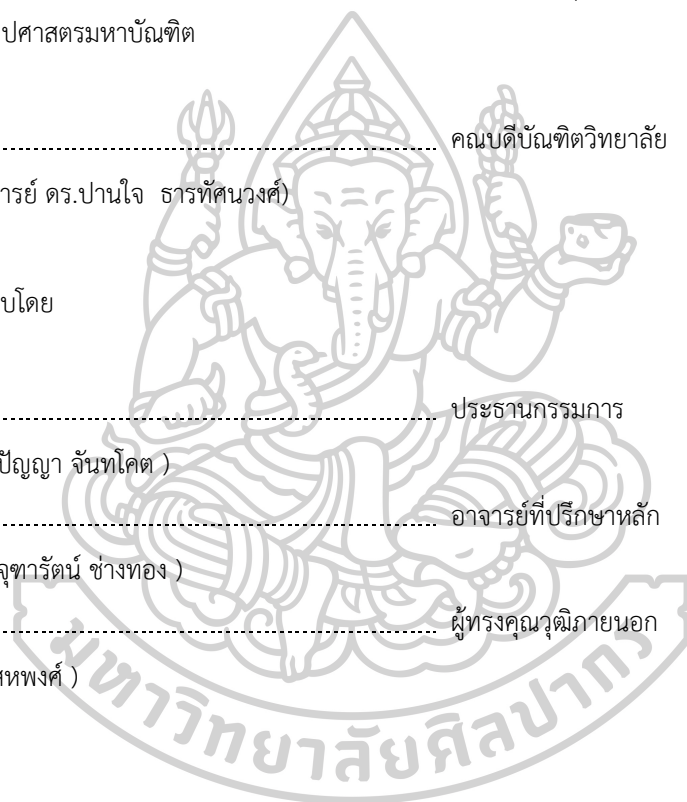
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปัญญา จันทโคต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ช่างทอง)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. สมรักษ์ สหพงศ์)

57903205 : การจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา
มหาบัณฑิต

คำสำคัญ : หอศิลป์, พฤติกรรมการเยี่ยมชม, ความต้องการสารสนเทศ

นางสาว ชัชชญา คัมภเขตต์: ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง
กรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ช่างทอง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรม
แห่งกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง
กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครชาวไทย
ที่เข้าใช้บริการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในเดือนกรกฎาคม 2560 จำนวน 400 คน เป็นการ
วิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of
Variance: ANOVA) และการเปรียบเทียบแบบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่
ระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะมากที่สุด ผู้
เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชม มากกว่า 5 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 ผู้เยี่ยมชม ร้อยละ
75 เป็นผู้เข้าเยี่ยมชมซ้ำ โดยผู้เยี่ยมชมสนใจกิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะมากที่สุด มีความต้องการ
เข้าเยี่ยมชมด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ การนำชมโดยศิลปิน และต้องการวิธีการนำชมโดยภัณฑารักษ์
น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศพื้นฐานเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน /
นักศึกษาศาขาศิลปะ ต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้านข้อมูลแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
มากกว่าบุคคลทั่วไป ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะมากที่สุดคือ
กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ กิจกรรมที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำ
ชม (Curator Tour) ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ช่องทาง
Facebook มากที่สุด รองลงมา คือ Website และน้อยที่สุด คือ Twitter ลักษณะสารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชม
ต้องการมากที่สุด คือ ด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) รองลงมาคือ ความทันสมัยของข้อมูล
(Timeliness)

57903205 : Major ARCHIVES AND CULTURAL HERITAGE INFORMATION MANAGEMENT

Keyword : ART GALLERY, Visitor Behavior, Information Need

MISS CHATCHAYA KANTAKATE : INFORMATION NEED OF ART GALLERY VISITORS AT BANGKOK ART AND CULTURE CENTRE THESIS ADVISOR : JUTHARAT CHANGTHONG, PH.D.

The aims of this research were to study visiting behavior and information needs of visitors at ART AND CULTURE CENTRE, BANGKOK. Four hundred adults participated in this survey research on July, 2017. The questionnaire was utilized to identify visiting behavior and information needs of the participants. The data were analyzed using percentage, mean (\bar{x}) and standard deviation, one way analysis of variance (ANOVA), and pair comparison using Scheffe's method.

The results showed that most of visitors were female students, 21-40 years old. The students who studied many fields except for arts were the main visitors. The visiting frequency was more than five times per year which was 36.8%. Moreover, 75% of visitors visited the centre more than at once. Art exhibition visiting was the most interested activity. The visitors preferred sightseeing by themselves, artist, and curator respectively. For information needs, the inspiration data for art creation were the greatest needs of the art students. Concert, drama and dance were the most interesting while the curator tour was the least. The needs of information source was facebook, website, twitter respectively. The information appearance was the most needs meanwhile, the timeliness was the fewest.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์สาขาการจัดการจดหมายเหตุ และสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ขอขอบคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ปัญญา จันทโคต ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ดร.สมรักษ์ สหวงศ์ ที่ได้เมตตากรุณาให้คำแนะนำข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้ง เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑสถานในระยะก่อตั้ง การทำงานดังกล่าวถือเป็นองค์ความรู้เฉพาะทาง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาต่อสาขาวิชานี้เพื่อนำไปปรับประยุกต์ในการทำงานต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ อาจารย์คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร และ คุณลักขณา คุณวิชานนท์ ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ช่างทอง อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัยที่ได้แนะนำและให้ความรู้ทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสำหรับ กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณอนิวัฒน์ ทองสีดา และฝ่ายการศึกษา หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครที่ได้จัดโครงการ Training of Art Manager ผู้วิจัยได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึง บทบาท คุณค่า และการดำเนินงานของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครได้ดียิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์ ดร.สายรุ้ง ชาวสุภา คุณขวัญชัย หิรัญเกียรติ คุณสุชาติ ธนฐิติพันธ์ คุณอำภา น้อยศรี คุณสันติ แซ่ตั้ง รวมถึงกัลยาณมิตรอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยมีอาจเอย่นามได้ทั้งหมดในที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา คุณพ่อไชยชาญ คันทเขตต์ และคุณแม่ พยุง คันทเขตต์ ที่ได้อบรมเลี้ยงดูสั่งสอน ปลูกฝังให้ผู้วิจัยรักการอ่าน ได้เรียนรู้และสัมผัสความงามของงานศิลปะ ผ่านนิทรรศการจัดแสดงงานศิลปะในหอศิลป์ การเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานตั้งแต่เยาว์วัย อีกทั้ง สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งดนตรี ละครเวที นาฏศิลป์ รวมถึงสนับสนุนการศึกษาต่อในสาขาวิชานี้ ขอขอบคุณน้องสาวสุดที่รัก นางสาวกนกอร คันทเขตต์ และนางสาวกรกนก คันทเขตต์ ที่ได้ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา การมีครอบครัวที่ดีและกัลยาณมิตรที่ดีจึงเป็นลาภอันประเสริฐของชีวิต เป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยมทำให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันกับปัญหา อุปสรรคนานัปประการ

ชัชชญา คันทเขตต์

สารบัญ

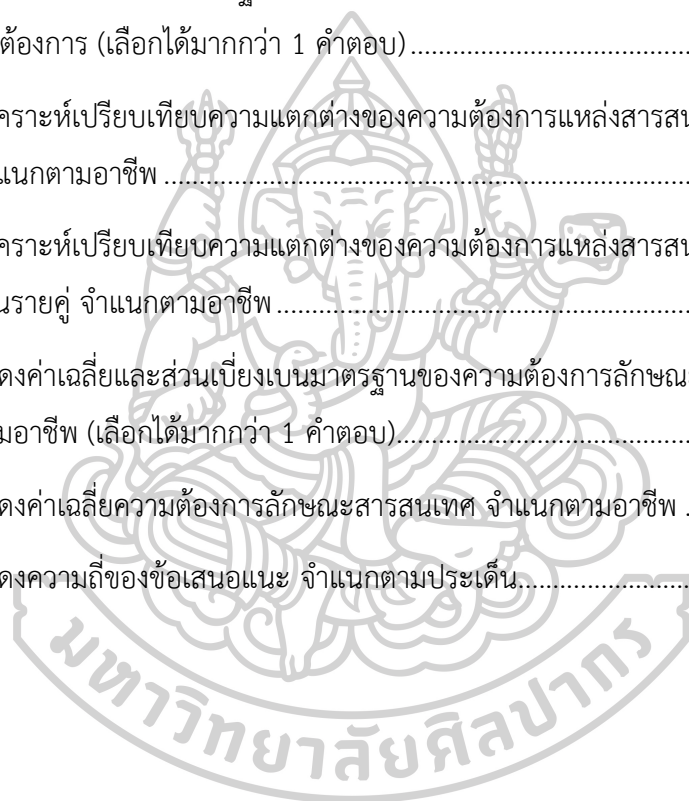
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ทอศิลป์.....	6
ความต้องการสารสนเทศ (Information Needs).....	18
การศึกษาพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมในทอศิลป์.....	31
การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการสารสนเทศ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทอศิลป์และกิจกรรมทางศิลปะ.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมผู้เยี่ยมชม.....	38

กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
บทที่ 3	42
วิธีการดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	49
ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	51
ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	58
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสารสนเทศ	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
การอภิปรายผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะ	83
รายการอ้างอิง	85
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	94
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย	100
ประวัติผู้เขียน	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามเพศ	49
2 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามอายุ	49
3 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามอาชีพ	50
4 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระดับการศึกษา	50
5 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชม	51
6 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม	52
7 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	53
8 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามรูปแบบกิจกรรม	53
9 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามกิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วม	54
10 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต	55
11 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวิธีการนำชม	55
12 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวันทำการ	56
13 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระยะเวลาโดยเฉลี่ย	56
14 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามช่วงเวลา	57
15 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวิธีเดินทางเข้าเยี่ยมชม	57
16 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระดับความสนใจเข้าเยี่ยมชม	58
17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)	60
18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการเนื้อหาสารสนเทศ พื้นฐานที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ	62
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการเนื้อหาสารสนเทศพื้นฐานที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ	63

20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ).....	65
21	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศด้านการจัด กิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ.....	67
22	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ ประเภทกิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) จำแนกตามอาชีพ.....	68
23	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ).....	70
24	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จำแนกตามอาชีพ	71
25	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต เป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ	72
26	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ).....	74
27	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ	75
28	ตารางแสดงความถี่ของข้อเสนอแนะ จำแนกตามประเด็น.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างองค์กรของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.....	13
2 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.....	15
3 นิทรรศการภาพถ่ายผ่านอินสตาแกรมเพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์อริยราชวงศ์.....	16
4 ภาพกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการ Training of Art Manager รุ่น 3 ปี 2559.....	18
5 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ.....	25
6 ตัวแบบทั่วไปของการใช้สารสนเทศ.....	26
7 ตัวแบบการศึกษาผู้ใช้ในยุคดิจิทัล ปรับปรุงจากตัวแบบของวิลสัน.....	29
8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสังคมสารสนเทศที่สารสนเทศและความรู้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ปัจจุบันมีสารสนเทศเกิดขึ้นอย่างมาก เกิดภาวะท่วมท้นของสารสนเทศ (Explosion Information) จากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารอย่างฉับพลัน ทำให้มนุษย์ก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเปิดรับข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ดังนั้น การบริการสารสนเทศที่เหมาะสมจึงต้องมีการศึกษาความต้องการสารสนเทศ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้นั้นๆ สามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการได้ตรงวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับบริบทของแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้นั้นเป็นแหล่งสารสนเทศเฉพาะทางที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้นอกระบบ เยาวชน บุคคลทั่วไป รวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพสามารถเข้าถึงองค์ความรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นนัยดี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมจึงมีความสำคัญต่อนักสารสนเทศหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหอศิลป์ เช่น ภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่นำชมนิทรรศการ (Museum Educator) เป็นต้น การจัดการบริการสารสนเทศที่เหมาะสมส่งผลถึงการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ การเผยแพร่สารสนเทศ ให้มีความสอดคล้องต่อการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี นักวิชาการด้านสารสนเทศศาสตร์ อารีย์ ชื่นวัฒนา (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความต้องการสารสนเทศ” (Information Needs) หมายถึง ภาวะที่บุคคลตระหนักว่าตนขาดสารสนเทศ เกิดช่องว่างทางความรู้ ทำให้บุคคลเกิดแรงผลักดันในการแสวงหาสารสนเทศ เช่น ความต้องการสารสนเทศที่เกิดจากหน้าที่การงาน ความต้องการสารสนเทศจากความสงสัย เป็นต้น

หอศิลป์นับเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่รัฐได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่ารัฐบาลใดๆ ต่างตอบสนองต่อเจตนารมย์ดังกล่าว หอศิลป์จึงจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ เผยแพร่งานศิลปะสู่สาธารณชน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ แรงบันดาลใจ เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน รวมถึงมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเสวนา อภิปราย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

นอกจากนั้น หอศิลป์ยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยสารสนเทศทางศิลปะที่หลากหลายผ่านรูปแบบตัวอักษร ข้อความ ภาพ เสียงและศิลปวัตถุ เป็นต้น ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวล้วนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าวิจัยงานศิลปะ รวมถึงการสร้างประสบการณ์และความสุนทรีย์แก่ผู้เยี่ยมชม ดังนั้น ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศและการบริการสารสนเทศในหอศิลป์

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2576 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ปรากฏวิสัยทัศน์ ดังนี้

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

โดยแผนการศึกษาดังกล่าวได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย โดยให้ความสำคัญต่อแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา / จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ดังนั้น การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาบทบาทของหอศิลป์ในการเป็นแหล่งสารสนเทศด้านศิลปะที่ตอบสนองต่อความต้องการแก่ผู้เยี่ยมชมและกระจายไปสู่เยาวชน นักศึกษาด้านศิลปะ นักวิจัยและผู้สนใจทั่วไปในภูมิภาคต่างๆ ให้สามารถใช้บริการสารสนเทศจากหอศิลป์เพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาการออกแบบการบริการสารสนเทศในหอศิลป์โดยมีงานวิจัยเป็นฐานรองรับการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษาหอศิลปะและวัฒนธรรม” (ธิดารัตน์ นาโคบุตร, 2553) ที่ได้นำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของหอศิลป์อย่างเป็นรูปธรรมรวมถึงความถี่ในการเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บไซต์

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์การการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาด้านศิลปะและมีรูปแบบการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากลและเป็นการยกระดับมาตรฐานวงการศิลปะในประเทศไทย มานิตา ศรีสีตานนท์ (2552: 2) เป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม

งานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงปริมาณหรือหากเป็นผลการศึกษาระดับคุณภาพนั้นจะเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ ในขณะที่ผลการศึกษาของประเทศไทย ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์ งานวิจัยที่ปรากฏพบว่ามุ่งเน้นศึกษาเรื่องของการบริหารจัดการหอศิลป์

(กมลวรรณ จันทวร, 2555; มานิตา ศรีสีตานนท์, 2552; ชนิกันต์ โตแสงชัย, 2556) การจัดการสารสนเทศในบริบทการจัดการฐานข้อมูลของหอศิลป์ (จินต์ อุปลัมภากานนท์, 2554) การจัดการงานศิลปกรรมแห่งชาติ (ชัยวัฒน์ สุทธิวงศ์, 2556) การออกแบบพื้นที่เชิงสถาปัตยกรรมภายในหอศิลป์ (นตวัน ชื่นชม, 2549; ฉัตรวิไล พุ่มสั้ม, 2557) บทบาทของหอศิลป์ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปศึกษา (โลจนา มะโนทัย, 2543; ธมน ศรีขาว, 2555) บทบาทของหอศิลป์ในการเผยแพร่งานศิลปะ (อาทิตยา จันทะวงษ์, 2540) การท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ (ฐิตินันท์ เตชไกรชนะ, 2554; ดำรง เจริญพูนเพิ่ม, 2553) การทัศนศึกษาในหอศิลป์และการใช้สื่อทางสุนทรียศาสตร์ (ธัชชัย ยอดพิชัย, 2543) การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการเรียนศิลปะ (ณัฐกานต์ ประทุม, 2558; เพ็ญผกา ทัดทอง, 2557) เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริการสารสนเทศในหอศิลป์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้านศิลปะที่สำคัญ เป็นแหล่งสุนทรียะที่ควบคู่กับองค์ความรู้ทางด้านศิลปะ เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการในการจัดบริการสารสนเทศในหอศิลป์ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ สอดคล้องกับยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) ลดอุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศและองค์ความรู้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของศิลปิน (วิโชค มุกดามณี, 2545; ธิดารัตน์ นาคบุตร, 2553; ธิชาเนตร ศรีแก้ววรรณ, 2551) ซึ่งนำไปสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีบทบาทต่อเยาวชนประชาชนทั่วไป ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการ นำพาให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานความรู้ที่ยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. ผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเยี่ยมชมเป็นอย่างไร
2. ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากร คือ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จากหนังสือรายงานประจำปี 2559 ระบุจำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการและกิจกรรมหลักของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,274,136 คน

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครชาวไทย ที่ใช้บริการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในเดือนกรกฎาคม 2560 จำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เยี่ยมชม ในงานวิจัยนี้ศึกษา 4 ปัจจัย คือ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเยี่ยมชม และความต้องการสารสนเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ การสำรวจความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมไม่ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่เกิดจากงานบริหารจัดการภายในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร รวมถึงสารสนเทศที่เกิดจากหน่วยงานภายนอกขออนุเคราะห์ใช้สถานที่จัดกิจกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
2. ได้ทราบความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
3. ผลของการศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ศิลปะสามารถนำไปพัฒนาบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมได้สอดคล้องต่อความต้องการสารสนเทศในการเรียนรู้ของผู้เยี่ยมชม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้เยี่ยมชม คือ กลุ่มบุคคลชาวไทยที่เข้าร่วมชมนิทรรศการงานแสดงศิลปะหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร คือ หน่วยงานในสังกัดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินงานโดยมูลนิธิหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

สารสนเทศ คือ ข้อมูลในรูปแบบ ตัวอักษร ภาพ และเสียง ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมโดยหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต คือ ข้อมูลในรูปแบบ ตัวอักษร ภาพ และเสียง ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมโดยหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครนำเสนอผ่าน Website, Facebook, Youtube, Twitter และ Instagram ของหอศิลป์วัฒนธรรมฯ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หอศิลป์
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญ
 - 1.2 ภารกิจของหอศิลป์
 - 1.3 ประเภทของหอศิลป์
 - 1.4 กิจกรรมทางวิชาการของหอศิลป์
 - 1.5 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
2. ความต้องการสารสนเทศ
 - 2.1 ความหมายของความต้องการสารสนเทศ
 - 2.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ
3. การศึกษาพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์
4. การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อข้างต้น มีรายละเอียดดังนี้

หอศิลป์

ความหมายและความสำคัญ

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530: 115) ได้ให้ความหมายของคำว่า หอศิลป์ (Gallery) คือ ห้อง ห้องโถง หรืออาคารสำหรับแสดงผลงานศิลปะ

นักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา จิรา จงกล (2532) ได้ให้ความหมายพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of Arts) เป็นสถานที่จัดแสดงผลงานศิลปะทุกประเภท โดยจำแนกให้หอศิลป์ (Art of Picture or National Gallery) จัดอยู่ในประเภทพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ โดยมีนิยามดังนี้ “เป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมของศิลปินที่มีชื่อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” ในขณะเดียวกันได้ให้ความหมายของคำว่าพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Museum of Modern Art) ดังนี้ “จัดแสดงผลงานด้านศิลปะของศิลปินรุ่นใหม่ทั้งในด้านของจิตรกรรมและประติมากรรมรวมทั้งงานฝีมือของศิลปินร่วมสมัยด้วย”

อีริค ทิลเบอร์รี่ อ้างถึงในเบญจพล บุญญาภิสิทธิ์ (2006) ได้ให้ความหมายของคำว่า พิพิธภัณฑ์ศิลปะ คือ องค์กรหรือสถาบันที่มีการเก็บรักษาเพื่ออนุรักษ์และจัดแสดงผลงานทางศิลปะ เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด เป็นชุมชนของกลุ่มศิลปิน และให้คำจำกัดความของคำว่า ห้องแสดงศิลปะ (Art Gallery) สามารถจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ หรือพื้นที่จัดแสดงงานเชิงพาณิชย์ ตามแต่การให้ความหมายของแต่ละแห่งแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ ห้องแสดงศิลปะ คือ พื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะ ดังนั้น พิพิธภัณฑ์ศิลปะ และหอศิลป์ หรือห้องแสดงศิลปะนั้น มีความคล้ายคลึงกัน แต่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และพันธกิจของการจัดตั้ง

นักวิชาการด้านศิลปะและศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (สื่อผสม) วิโชค มุกดามณี (2545) ได้ให้คำจำกัดความในสารานุกรมไทย ฉบับเยาวชน เล่มที่ 37 ดังนี้ “หอศิลป์ คือ สถานที่รวบรวมผลงานศิลปกรรมของศิลปินในแต่ละยุคสมัย หน้าที่ของหอศิลป์ คือ ดูแลรักษาผลงานศิลปกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้และความเพลิดเพลินในการชมสิ่งสวยงาม รวมทั้งจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นแก่ประชาชน”

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง หอศิลป์ในประเทศไทย โดยกำหนดนิยามคำว่า หอศิลป์ หมายถึง สถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และส่งเสริมศิลปะร่วมสมัยและศิลปินด้านทัศนศิลป์ เป็นสถาบันที่จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางศิลปะสู่ชุมชน สอดคล้องกับสุชาติ เถาทอง ศิลปินด้านจิตรกรรมและนักวิชาการด้านศิลปะ (2540: 7-8) ได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็นในการจัดตั้งหอศิลป์ ดังนี้ “หอศิลป์เปรียบเหมือนคลังปัญญาแห่งความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ ที่มีความจำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้า ของผู้สนใจ และเป็นแหล่งเก็บรวบรวมภูมิปัญญาของชาติไทย” มีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษา ค้นคว้า ของนักศึกษาศิลปะ และเป็นพื้นที่ที่ใช้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาอีกด้วย

หอศิลป์เป็นสถาบันที่มีหน้าที่จัดแสดง จัดกิจกรรมด้านการเผยแพร่ผลงานศิลปะ มีลักษณะการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์สถาน (Museum) พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ (Museum of Art) และพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (University Museum) (อาทิตยา จันทะวงษ์, 2540: 210) ต่างจากอำนาจ เย็นสบาย (2549: 7) ได้กำหนดความหมายของหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ศิลปะ มีความหมายเช่นเดียวกัน คือ “องค์กรที่มีพื้นที่สำหรับการจัดการสะสม รวบรวมผลงานศิลปะ แสดงผลงานศิลปะ เผยแพร่ความรู้ศิลปะด้วยสื่อและกลวิธีต่างๆ ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการจำหน่ายการประมูลผลงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับองค์กรต่างๆ ทั้งชุมชน ภายในประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ”

จากสำรวจวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ศิลปะ มีความหมายเดียวกัน แต่มีรูปแบบนโยบายการบริหารงาน วัตถุประสงค์ พันธกิจและรูปแบบการบริการแตกต่างกัน โดยหอศิลป์บางแห่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นแหล่งสะสมผลงานศิลปกรรม เช่น หอศิลป์กรุงไทย

ธนาคารกรุงไทย หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอศิลป์กรม ธนาคารแห่งประเทศไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันหอศิลป์บางแห่งไม่เน้นการสะสมงานศิลปะ และการอนุรักษ์ แต่ให้ความสำคัญในการเป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะ การจัดกิจกรรม การอบรมทางศิลปะ การอภิปรายและการเสวนา รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศ เช่น หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ดังนั้น หอศิลป์ จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะที่สำคัญ เป็นพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ สำหรับการจัดแสดงผลงานทางศิลปะของศิลปินและนักศึกษาศิลปะ การจัดกิจกรรมทางศิลปะในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะอีกด้วย

ภารกิจหรือบทบาทหน้าที่ของหอศิลป์

หอศิลป์มีการบริหาร นโยบาย เป้าหมาย พันธกิจ วัตถุประสงค์การดำเนินงานมีรูปแบบที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานในรูปแบบมูลนิธิให้ผลสัมฤทธิ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้ดีกว่าการบริหารจัดการในรูปแบบองค์กรราชการ (กมลวรรณ จันทวร, 2553: 298) สอดคล้องกับการศึกษามาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตประเภทหอศิลป์ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น หอศิลป์ สถาบันสมิธโซเนียน และ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เจ.พอล เจตตี ที่มีการจัดการบริหารในลักษณะเอกชน และไม่ใช่งานราชการ มีการสนับสนุนด้านการค้นคว้าวิจัยโดยจัดตั้งสถาบันวิจัยเจตตี (The Getty Research Institute) ซึ่งเป็นสถาบันวิจัยที่มีชื่อเสียง สร้างองค์ความรู้ ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ (อำนาจ เย็นสบาย: 2548) ดังนั้น หอศิลป์จึงมีบทบาทในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ

อำนาจ เย็นสบาย (2548: 18) เห็นว่าภารกิจขั้นพื้นฐานของหอศิลป์ จำแนกได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1. เพื่อการรวบรวมสะสมผลงาน 2. เพื่อดูแลเก็บรักษา 3. เพื่อการศึกษาเรียนรู้ 4. เพื่ออธิบายความหมายหรือแสดงนัยยะ 5. เพื่อการจัดนิทรรศการเผยแพร่ สอดคล้องกับอาทิทยา จันทะวงษ์ (2540) หอศิลป์จัดเป็นสถาบันซึ่งรวบรวม บันทึกเป็นหลักฐาน สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย นำเสนอ และจัดแสดงผลงานศิลปะ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

มานิตา ศรีสิตานนท์ (2552: 1) ได้กล่าวถึงภารกิจของหอศิลป์ไว้ว่า “หอศิลป์ (Art Gallery) เป็นสถาบันหรือองค์กรที่มีความจำเป็นต่อวงการศิลปะ มีหน้าที่สงวนรักษา (Preservation) เผยแพร่ (Dissemination) และส่งเสริม (Promotion) งานศิลปะ และศิลปิน อีกทั้งยังสามารถเป็นสถานที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นด้านศิลปะ”

ศิริวัฒน์ แสนเสริม (2549) ให้ความเห็นว่าหอศิลป์จัดเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ มีหน้าที่จัดระบบรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการหอศิลป์เพื่อหอศิลป์นั้นสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เป็น

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง สุชาติ ตันธนะเดชา (อ้างถึงใน ศิริวัฒน์ แสนเสริม, 2549) ได้เสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 คือ 1. การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อเรียนรู้ 2. คุณภาพการเรียนรู้ 3. ค่าใช้จ่ายเพื่อเรียนรู้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทย ในศตวรรษที่ 21 (สุมาลี สังข์ศรี, 2547: 51, 64) ให้ความเห็นว่าควรมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่สามารถช่วยบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และบุคคลนั้นสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ได้ (Learning needs) ซึ่งสื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทต่อการเชื่อมโยงความรู้และเป็นเครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงสารสนเทศหรือองค์ความรู้

อิริค ทิลลี อ้างถึงในเบญจพล บุญญาภิสิทธิ์ (2554: 2247) เห็นว่าพิพิธภัณฑ์ศิลปะและห้องแสดงศิลปะ ต่างมีแนวคิดและวิธีการที่เน้นการจัดแสดงนิทรรศการผลงานทางศิลปะเพื่อเผยแพร่ผลงานของศิลปิน โดยพิพิธภัณฑ์ศิลปะควรมีหน้าที่ในการอนุรักษ์และแสดงผลงานทางศิลปะเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และห้องแสดงศิลปะนั้น ควรเป็นการจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อการเผยแพร่ ชื่อ ผลงาน

ราชกิจจานุเบกษา (2545: 350-351) ได้ประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศูนย์หอศิลป์ ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีหอศิลป์เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
2. สนับสนุนทางวิชาการในการจัดการหอศิลป์
3. เป็นศูนย์กลางเครือข่ายหอศิลป์และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
4. เป็นแหล่งเผยแพร่ผลงาน การจัดนิทรรศการ และถ่ายทอดงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
5. ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติศิลปิน และผู้สร้างงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
6. แสวงหา และจัดหาผลงานทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อเป็นสมบัติของชาติ
7. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จะเห็นได้ว่าภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อศิลปวัฒนธรรมรวมถึงการจัดการหอศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับสุชาติ เถาทอง (2540: 13-14) ได้ให้ความเห็นว่าหอศิลป์จัดเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการศึกษาทางด้านศิลปกรรม มีภารกิจในการเผยแพร่ผลผลิตทางศิลปกรรมสู่ชุมชน การแลกเปลี่ยนความรู้ทางศิลปกรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศ เช่น ส่วนราชการ สถาบันวัฒนธรรมและสถานทูตต่าง ๆ นอกจากนี้ หอศิลป์ยัง

มีภารกิจด้านการผลิตเอกสารประกอบนิทรรศการ เช่น สูจิบัตรนิทรรศการศิลปะ และสารสนเทศทางศิลปศึกษาอีกด้วย

จากภารกิจหลักของหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น สามารถสรุปภารกิจของหอศิลป์ ดังนี้

1. หอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านศิลปะ
2. สร้างองค์ความรู้และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศิลปะ
3. มีหน้าที่เผยแพร่และส่งเสริมงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ
4. เป็นพื้นที่จัดแสดงผลงานนิทรรศการผลงานทางศิลปะของศิลปิน
5. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ประเภทของหอศิลป์

การแบ่งประเภทของหอศิลป์ สามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ การแบ่งประเภทของหอศิลป์ตามสังกัด วิโชค มุกดามณี (2555: 41-42) ได้จำแนกหอศิลป์เป็น 4 ประเภท คือ

1. หอศิลป์แห่งชาติ เป็นหอศิลป์ที่อยู่ในการบริหารจัดการโดยรัฐบาล เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า อยู่ภายใต้สังกัดกรมศิลปากร เป็นต้น
2. หอศิลป์ประจำจังหวัด เป็นหอศิลป์ที่อยู่ในการบริหารจัดการโดยหน่วยงานในระดับจังหวัด หรือส่วนราชการท้องถิ่น เช่น หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นต้น
3. หอศิลป์ในมหาวิทยาลัย อยู่ในการควบคุมดูแลและบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย โดยหอศิลป์แต่ละแห่ง มีโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างกัน เช่น หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ จัดเป็นหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะ
4. หอศิลป์เอกชน อยู่ในการควบคุมดูแลและบริหารจัดการของบุคคลหรือบริษัทเอกชน หรือนิติบุคคล สมาคม องค์กร หอศิลป์เอกชนบางแห่งมีเป้าหมายการจัดตั้งเพื่อจัดแสดงและจำหน่ายงานศิลปะที่สะสม เช่น สมบัติเพิ่มพูนแกลเลอรี หอศิลป์บางแห่งจัดตั้งเพื่อเก็บรวบรวมและแสดงผลงานจากการสะสม หรือจัดแสดงผลงานในนิทรรศการศิลปะซึ่งภัณฑารักษ์ได้คัดเลือกนำมาเสนอและจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ทั้งนี้ หอศิลป์เอกชนบางแห่ง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะควบคู่กับการจัดแสดงและจำหน่ายผลงานทางศิลปะ เช่น หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล เป็นต้น

กิจกรรมทางวิชาการของหอศิลป์

การดำเนินงานหอศิลป์ขึ้นอยู่กับภารกิจและนโยบายการจัดตั้งหอศิลป์ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามรูปแบบการบริหารงาน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายหลักในการดำเนินงาน เช่น ด้านการวิจัย การท่องเที่ยว ตลาดนัดศิลปะ (Art Market) เป็นต้น

หอศิลป์จัดเป็นองค์กรทางวัฒนธรรมที่มีรูปแบบการบริหารจัดการต่างจากแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ เนื่องจากมีภารกิจหลักด้านศิลปะ จึงต้องมีผู้รับผิดชอบหลักที่มีความรู้ทางวิชาการที่สัมพันธ์กับกิจกรรมหลักของหอศิลป์ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประชุมวิชาการด้านศิลปะ การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ การติดตั้งผลงานศิลปะ การอนุรักษ์ การขนย้ายงานศิลปะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ การออกแบบแสง (Lighting Design) การออกแบบพื้นที่ใช้งาน และการจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

บทสรุปการสัมมนาเรื่อง “หอศิลป์แห่งให้การศึกษา” ณ สยามสมาคม (มานิตา ศรีสีตานนท์, 2552: 24 อ้างถึงในนตวัน ชื่นชม, 2549: 19) ได้สรุปไว้ว่า หอศิลป์ควรมีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ คือ

1. การจัดนิทรรศการ
2. การจัดการแข่งขันทางงานศิลปะ
3. การเชิญศิลปินร่วมแลกเปลี่ยนความคิด
4. การบรรยายให้ความรู้
5. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ด้านงานศิลปะ
6. การจัดแสดงต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกถึงการมีส่วนร่วม

อาทิทยา จันทะวงษ์ (2540) ได้จำแนกงานบริการหลักของหอศิลป์ 3 ประเภท คือ

1. การจัดการงานศิลปะ 2. การเผยแพร่ศิลปะ 3. บริการเสริมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับซลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2555: 72-73) เห็นว่าหอศิลป์ควรมีการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ดังนี้

1. การจัดบรรยาย การอภิปราย และปาฐกถาทางวิชาการ
2. การจัดการประชุมและสัมมนาทางวิชาการโดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับนิทรรศการและกิจการที่ดำเนินการ
3. การจัดการบรรยายโดยศิลปิน
4. การสาธิตการสร้างสรรค์การทำงานศิลปะให้แก่ผู้สนใจ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติ การจัดชั้นเรียนการสอนเฉพาะเรื่อง
5. การจัดฉายภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามเนื้อหาที่นักวิชาการกำหนด
6. การจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ภาพและเสียงเพื่อให้เครือข่ายสังคม เด็กและเยาวชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน

สรุปการดำเนินงานของหอศิลป์ ดังนี้

1. การจัดนิทรรศการหมุนเวียน นิทรรศการเคลื่อนที่ และนิทรรศการถาวร
2. กิจกรรมทางด้านการศึกษา
3. การจัดการบรรยาย การอภิปราย และปาฐกถาทางวิชาการ
4. การจัดการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ
5. การจัดการบรรยายโดยศิลปิน
6. การบริการนำชมผลงานศิลปะ
7. การสาธิตการสร้างสรรค์การทำงานศิลปะแก่ผู้สนใจ
8. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการประเภทต่าง ๆ
9. การจัดชั้นเรียนในหอศิลป์ เพื่อกำหนดการเรียนการสอนเฉพาะเรื่อง
10. การจัดฉายภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ ตามเนื้อหาและโครงเรื่องที่กำหนด
11. การศึกษาค้นคว้าและการวิจัยศิลปะ

กิจกรรมดังกล่าว จัดเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่หอศิลป์ควรให้ความสำคัญและมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เยาวชน ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้

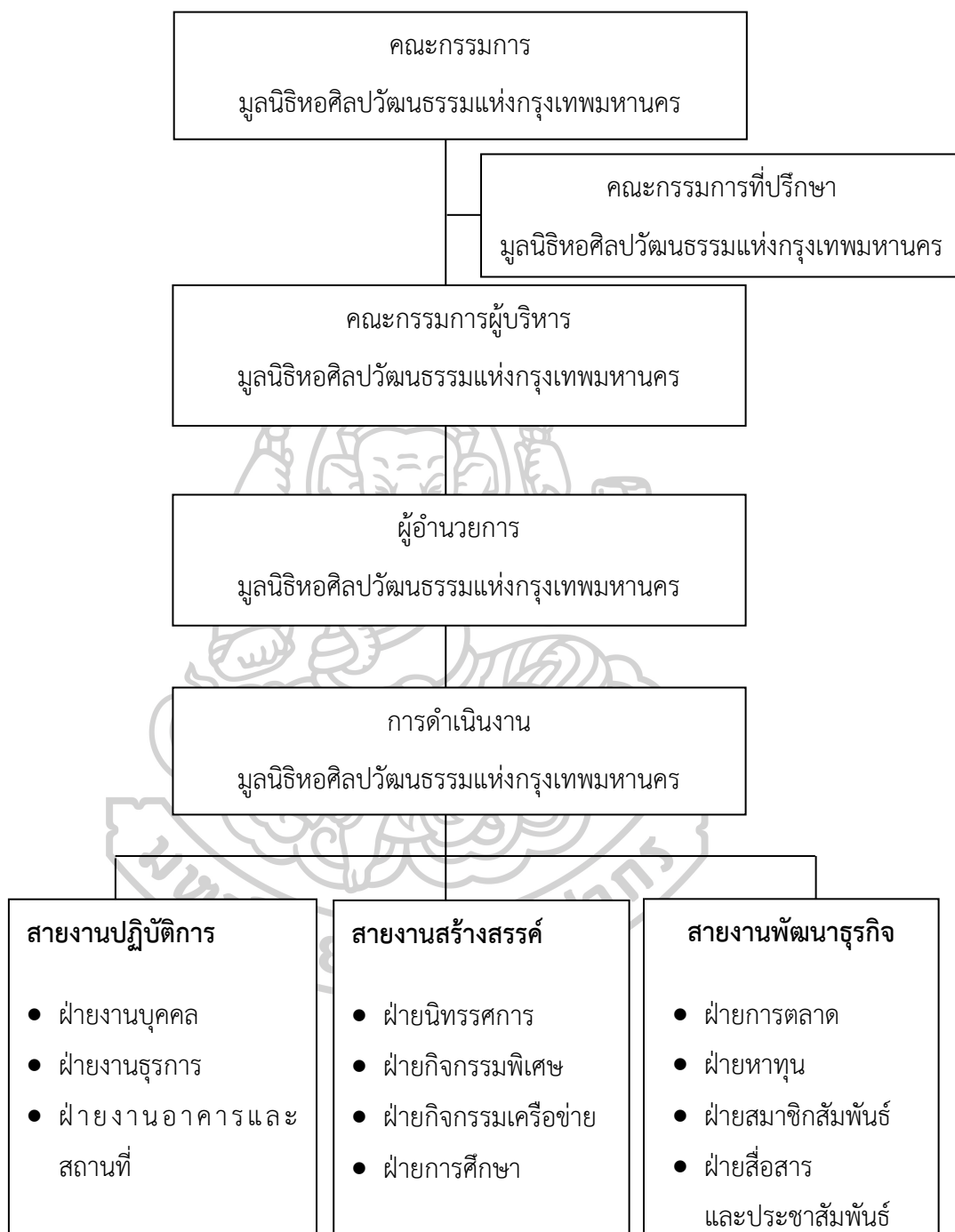
หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

โครงการก่อสร้างหอศิลป์ได้เริ่มขึ้นเมื่อดร.พิจิตต รัตกุล ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ได้มีมติร่วมกับคณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9 เมื่อปี 2538 ให้กรุงเทพมหานครจัดสร้างหอศิลป์ร่วมสมัยแห่งกรุงเทพมหานคร ณ สีแยกปทุมวัน โดยมีรูปแบบที่ผ่านการคิดและการตัดสินใจร่วมกัน ต่อมานายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในปี 2547 เครือข่ายศิลปินและประชาชนจึงได้นำโครงการหอศิลป์เข้าหารือ และได้รับการพิจารณาเห็นชอบให้ดำเนินการจัดสร้างหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ตามโครงการเดิม พื้นที่แสดงศิลปะ จัดแสดงงานทัศนศิลป์ บนพื้นที่รวมมั้งสิ้น 4,000 ตารางเมตร โดยมีแนวคิด คือ

“เป็นหอศิลป์วัฒนธรรมของประชาชน

เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

โครงสร้างการบริหารงานของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กรของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

(กมลวรรณ จันทร์, 2555: 250)

ในการบริหารงานหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปะสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2: สร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยอมรับความแตกต่างทางการแสดงออก และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ปลุกฝังการเรียนรู้ศิลปะสู่สังคม เพื่อกระตุ้นความคิดการตั้งคำถาม

ยุทธศาสตร์ที่ 4: ส่งเสริมต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 5: การสื่อสารประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 6: การสร้างความมั่นคงขององค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 7: สร้างการมีส่วนร่วม สนับสนุนเครือข่ายการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

พันธกิจของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

1. รมรงค์ให้ประชาชนและชุมชนรู้จักศิลปะและสนับสนุนกระบวนการศึกษา การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างศิลปินกับประชาชน
2. สนับสนุนกระบวนการสร้างสรรค์จินตนาการเพื่อให้เกิดภูมิปัญญาใหม่
3. สร้างคุณค่า แรงบันดาลใจทางศิลปวัฒนธรรมให้แก่ประชาชนและชุมชน เพื่อความสมดุลในการพัฒนาสังคม
4. สรรหาแนวทางและหลักการการปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างงานศิลปวัฒนธรรม

เป้าหมายของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

1. รองรับและประสานงาน ให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชนและประชาชน
2. ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมโดยมองประสบการณ์และทุนเดิมของประชาชนเป็นหลัก จากมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย องค์ความรู้หลากหลาย จนถึงศิลปวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของคนปัจจุบันที่สัมผัสได้จากดนตรี ภาพยนตร์ แฟชั่น วรรณกรรมและการออกแบบ เป็นต้น
3. สร้างเครือข่ายและระดมทรัพยากรในการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมและเป็นองค์กรส่งเสริม สร้างโอกาส ประสานการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรส่วนท้องถิ่น สร้างและพัฒนาสถาบัน บุคลากร สถานที่และครุภัณฑ์ ที่มีมาตรฐานสากล
4. เป็นองค์กรนำเสนอและบริหารจัดการ การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศ
5. เสริมสร้างศักดิ์ศรีแก่กรุงเทพฯ เพื่อความเป็นมหานครแห่งศิลปวัฒนธรรมระดับโลก

ภาพที่ 2 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
ที่มา : รายงานประจำปี 2554

รูปแบบกิจกรรมของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ในการจัดกิจกรรมของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (กมลวรรณ จันทวร, 2555: 251) แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมที่ทางหอศิลป์วัฒนธรรมฯ ได้จัดขึ้นเอง
2. กิจกรรมที่ร่วมมือกับภาคีเครือข่าย
3. กิจกรรมของหน่วยงานภายนอก

ภาพที่ 3 นิทรรศการภาพถ่ายผ่านอินสตาแกรมเพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ
จำนวน 14,000 ภาพ จากประชาชนชาวไทยทั่วประเทศนำเสนอผ่านอินสตาแกรมส่วนตัว
โดยระบุ Hashtag #RPSTFOR KINGRAMA9

จากการสำรวจการนำเสนอสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ <http://www.bacc.or.th> ซึ่งเป็น
เว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ได้จำแนกรูปแบบ
ของกิจกรรมที่จัดขึ้น ดังนี้

1. นิทรรศการศิลปะ
2. คอนเสิร์ต
3. ฉายภาพยนตร์
4. การแสดง
5. วรรณกรรม
6. กิจกรรมการศึกษาศิลปะ

เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมทั้ง 6 รูปแบบพบว่า มีสารสนเทศในหอศิลป์เกิดขึ้นหลากหลาย
เมื่อจำแนกจากลักษณะทรัพยากรสารสนเทศ หรือการกำเนิดสารสนเทศ ซึ่งสารสนเทศที่เกิดขึ้นนั้น
จัดเป็นองค์ความรู้สำคัญที่ถ่ายทอดให้แก่ผู้เยี่ยมชมในระยะเวลาหนึ่ง การเผยแพร่สารสนเทศจาก
กิจกรรมทั้ง 6 ประเภท ได้จบสิ้นเมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรม เมื่อพิจารณาถึงการคงอยู่ของ

สารสนเทศที่ผ่านการบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อบันทึก โปสเตอร์ วีดิทัศน์ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวสามารถจัดเก็บเพื่อให้บริการแก่ผู้สนใจต่อไป

จากการศึกษาพบว่าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเป็นพื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะ ไม่มีนโยบายด้านการสะสมงานศิลปกรรม ซึ่งแตกต่างจากหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะอื่น ๆ กล่าวคือ พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะที่มีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ จัดเก็บรวบรวม อนุรักษ์ สงวนรักษาศิลปวัตถุ ซึ่งหน่วยงานขององค์การภาครัฐที่มีบทบาทดังกล่าว คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ หรือที่เรียกว่า “หอศิลป์เจ้าฟ้า” เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ยังมีแหล่งสะสมศิลปกรรมสถาบันเอกชน เช่น สถาบันการเงิน ธนาคาร บริษัท โรงแรม ได้สะสมและจัดเก็บผลงานศิลปะ (ชัยวัฒน์ สุทธิวงศ์, 2557: 32) ซึ่งองค์กรเหล่านี้ มักจะจัดเก็บสะสมและนำงานศิลปกรรมบางส่วนมาประดับตกแต่งอาคาร ไม่มุ่งเน้นความเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ ในขณะเดียวกัน องค์กรเอกชนบางแห่งดำเนินการจัดตั้งหอศิลป์ มีการจัดแสดงผลงานศิลปกรรมสะสมขององค์กร และจัดกิจกรรมทางศิลปะ อีกทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าสืบค้นหนังสือศิลปะ มีภัณฑารักษ์ประจำหอศิลป์ เช่น หอศิลป์กรุงเทพของธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น

แหล่งสะสมผลงานศิลปกรรมที่เกิดจากความชื่นชอบส่วนบุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (Museum of Contemporary Art: MOCA) หรือที่เรียกว่า โมคา เบ็งค็อก (MOCA Bangkok) ซึ่งเกิดจากความหลงใหลในงานศิลปะของคุณบุญชัย เบญจรงค์กุล โดยสะสมงานศิลปกรรมของศิลปินชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งพิพิธภัณฑ์ศิลปะโมคามีการจัดงานปาฐกถาสัมมนาเสวนาด้านศิลปะ โดยเชิญศิลปินที่มีชื่อเสียงร่วมเป็นวิทยากรบรรยายเผยแพร่ความรู้โดยประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์เชิญชวนบุคคลทั่วไปเข้าร่วมฟังการบรรยาย

ดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้พื้นที่เพื่อจัดแสดงผลงานนิทรรศการศิลปะ การจัดกิจกรรมทางศิลปะ และบริการห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางด้านศิลปะ ไม่มีนโยบายในการจัดเก็บรวบรวมสะสม อนุรักษ์ ผลงานศิลปกรรมทุกประเภท

ในปีพ.ศ. 2559 ผู้วิจัยได้ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการอบรม Training of Art Manager รุ่น 3 ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2559 ซึ่งจัดขึ้นโดยฝ่ายการศึกษา หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีเยาวชน นักศึกษา บุคคลทั่วไปให้ความสนใจเข้าร่วมสมัครเป็นจำนวนมาก มีการเชิญภัณฑารักษ์และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าร่วมบรรยายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหอศิลป์ ผู้วิจัยพบว่าระหว่างการบรรยายได้มีการบันทึกเทปวีดิทัศน์ นอกจากนี้ ยังมีการบันทึกเทปกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้นโดยหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เช่น กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) ซึ่งเป็นกิจกรรมร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็น

หัวข้อด้านศิลปะในแง่มุมต่างๆ ที่น่าสนใจ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เป็นกิจกรรมที่ภัณฑารักษ์จัดนำชมและบรรยายประกอบการนำชมนิทรรศการศิลปะ มีการเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวต่อสาธารณชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในช่องทาง Youtube ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ดังกล่าวได้ด้วยตนเอง (Self-directed learning)

ภาพที่ 4 ภาพกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการ Training of Art Manager รุ่น 3 ปี 2559

จากการสำรวจผ่านเว็บไซต์ <http://www.bacc.or.th> ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2560 ไม่ปรากฏข้อมูลการให้บริการสารสนเทศต่อสาธารณชนในรูปแบบการสืบค้นข้อมูลผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ในแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ความต้องการสารสนเทศ (Information Needs)

การศึกษาความต้องการสารสนเทศเป็นแนวคิดขั้นพื้นฐานที่ทำให้ผู้ต้องการสารสนเทศสามารถมีส่วนร่วมและองค์กรสารสนเทศสามารถมีส่วนเติมเต็มความต้องการสารสนเทศที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้ที่มีความหลากหลาย โดยมีผู้ใช้เป็นจุดศูนย์กลางและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้และองค์กรสารสนเทศ นักวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ได้ศึกษากระบวนการตั้งคำถามสำหรับการเจรจาต่อรองและการแสวงหาสารสนเทศในบริบทของห้องสมุดซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บริการและบรรณารักษ์งานบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า (Wilson, 2000: 51) ได้กล่าวว่าความต้องการ

สารสนเทศไม่ใช่ความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่เป็นความต้องการระดับต่อมาของมนุษย์ ซึ่งความต้องการดังกล่าวจัดเป็นนามธรรม

Robert S. Taylor (1962: 391-395) จำแนกระดับความต้องการสารสนเทศได้ 4 ระดับ (Levels of Information Needs) คือ

1. ความต้องการจากจิตใต้สำนึก (The visceral need) คือ ความต้องการสารสนเทศที่เกิดจากความไม่รู้และไม่ทราบถึงความต้องการสารสนเทศอย่างแน่ชัด เป็นความต้องการที่มีอยู่จริงเกิดจากสัญชาตญาณ
2. ความต้องการจากจิตสำนึก (The conscious need) คือ ความตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศและไม่สามารถระบุความต้องการได้อย่างชัดเจนหรือไม่แสดงออก จึงต้องมีวิธีการสอบถามความต้องการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ชัดเจน
3. ความต้องการที่สามารถระบุได้ชัดเจน (The formalized need) คือ ความต้องการสารสนเทศที่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าต้องการสารสนเทศอะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร บุคคลสามารถรวบรวมความคิดและสื่อสารความต้องการของตนเองได้อย่างชัดเจน
4. ความต้องการที่ปรับตามระบบสารสนเทศ (The compromised need) คือ ความต้องการสารสนเทศที่ปรับเปลี่ยนไปตามระบบสารสนเทศ มีลักษณะประนีประนอม โดยบุคคลสามารถปรับความต้องการสารสนเทศให้สอดคล้องกับระบบสารสนเทศที่มีอยู่ โดยระบบสารสนเทศนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศได้

ต่อมาแนวคิดของ Robert S. Taylor ได้เป็นพื้นฐานในการศึกษาความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศซึ่งนำไปสู่การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการค้นคืนสารสนเทศ (Information retrieval) และการค้นหาสารสนเทศ (Information search) จวบจนถึงปัจจุบัน

ในการศึกษาความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์ (1954) ได้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการทางจิตใจ ความต้องการทางปัญญา ซึ่งความต้องการสารสนเทศคือความต้องการที่นอกเหนือจากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์โดย Nicholas และ Herman (2009: 18-19) ได้จำแนกปัจจัยของความต้องการสารสนเทศ จำแนกได้ 5 ประเภท คือ

1. ความต้องการสารสนเทศเพื่อรับมือกับสถานการณ์ (The need for coping information) คือ ความต้องการสารสนเทศขั้นต่ำสุดเพื่อรับมือกับความเครียด หรือภาระหน้าที่ที่ทำงาน ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่รู้สึกถึงความปลอดภัย
2. ความต้องการสารสนเทศเพื่อช่วยเหลือ (The need for helping information) คือ ความต้องการสารสนเทศเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ภัยอันตรายจากหน้าที่การงาน

กิจกรรม และการตัดสินใจ ซึ่งอาจมีรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย เช่น คู่มือปฏิบัติงาน มาตรฐาน และเป็นการจัดการปัญหาจากกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน

3. ความต้องการสารสนเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจ (The need for enlightening information) ความต้องการสารสนเทศในระดับที่สูงกว่าลำดับขั้นความต้องการของมาส์โลว์ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกิจกรรมนั้น ๆ และเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ทำ ซึ่งสารสนเทศอาจมาจากสารคดี หรือบุคคลผู้เชี่ยวชาญ การประชุม การสร้างเครือข่าย เป็นต้น

4. ความต้องการสารสนเทศเพื่อเสริมอำนาจ (The need for empowering information) เป็นความต้องการสารสนเทศเพื่อให้เกิดความมั่นใจ ซึ่งความต้องการสารสนเทศประเภทนี้มีความแตกต่างจากความต้องการในแบบอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่เป็นความต้องการเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นในสภาพแวดล้อมของธุรกิจและบริษัทซึ่งประกอบไปด้วย ความเข้าใจองค์กร นโยบาย กลยุทธ์ การบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวอาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ แต่โดยมากแล้วมีความเชี่ยวชาญชำนาญเป็นพื้นฐานมากกว่าการใช้เอกสาร

5. ความต้องการปรับปรุงแก้ไขสารสนเทศ (The need for edifying information) คือ สารสนเทศที่ต้องการเข้าถึงลำดับขั้นสูงสุดของมาส์โลว์ โดยต้องการสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและเติมเต็ม อาจจะไม่มีความเฉพาะเจาะจงกับเรื่องหรือไม่ได้แก้ไขปัญหาใด ๆ เป็นพิเศษ อาจประกอบไปด้วยทรัพยากรสารสนเทศทางด้านศาสนา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือจากผู้เชี่ยวชาญ

Dictionary of Information Science and Technology (2013: 480) กำหนดความหมายของคำว่า ความต้องการสารสนเทศ หมายถึง ความต้องการเพื่อตอบสนองความไม่แน่ใจ หรือลดความไม่รู้

Cole (2012: 65-6) ได้อธิบายลักษณะของความต้องการสารสนเทศ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการสารสนเทศเป็นการอนุมานจากพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความต้องการสารสนเทศ คือ พฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย การค้นหาสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ (Information needs are inferred from behaviors that imply a need for information)

2. ปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศ เช่น การเผชิญปัญหาสภาพปัญหา บทบาทหน้าที่ (Contextual factor give rise to information needs)

3. ความต้องการสารสนเทศเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสภาพมนุษย์ (Information needs are a normative part of the human condition)

ภาวะของความต้องการสารสนเทศ คือ การตระหนักถึงความไม่รู้จัก ความไม่แน่ใจ เพื่อความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ หรือนำมาใช้ในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เผชิญ ลดความไม่รู้ เมื่อเจอ

สภาวะปัญหาบางอย่าง และตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคลนั้นมีความเป็นปัจเจกบุคคล และมีระดับความลุ่มลึกของสารสนเทศที่แตกต่างกัน (ระพีพรรณ ทิวสระแก้ว อ้างถึง สมพร พุทธาพิทักษ์ผล :2546, ประภาวดี สืบสนธิ์ :2546, อารีย์ ชื่นวัฒนา :2546, Chen & Hernon :1982) Nicholas และ Hermann (2009) สังเกตเห็นว่า เมื่อผู้คนประสบปัญหาหรือเจออุปสรรค ความกดดันบางประการ พวกเขาจะต้องการสารสนเทศเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ หรือยินยอมเสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้สารสนเทศนั้นมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilson คือ ความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคลนั้นนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกัน ในขณะที่ Derwin (1976) ให้คำจำกัดความ ความต้องการสารสนเทศ คือ แรงผลักดันที่สมเหตุสมผลของสถานการณ์ปัจจุบันเมื่อเผชิญปัญหาหรือความกังวล หรือความต้องการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่ง Derwin เชื่อว่าความปลอดภัย คือ สมมติฐานของความต้องการ

ดังนั้น ความตระหนักถึงความไม่รู้ สารสนเทศที่ต้องการมีส่วนช่วยลดภาวะความไม่รู้ ความไม่เข้าใจ ข้อสงสัย หรือตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ เช่น เพื่อการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่สงสัย เป็นต้น เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองตามความต้องการสารสนเทศที่เพียงพอและสอดคล้องต่อความต้องการย่อมส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งความต้องการสารสนเทศนั้นแปรเปลี่ยนไปตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและมีหลายระดับความต้องการ (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล, 2546 :40-41)

แหล่งสารสนเทศ

สารสนเทศ สามารถจำแนกได้หลายวิธี เช่น การใช้การจำแนกประเภทสารสนเทศ สามารถจำแนกได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับการใช้องค์ประกอบใดเป็นหลักในการจำแนก ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในยุคสารสนเทศ จึงมีการจำแนกแหล่งสารสนเทศ จำนวน 4 ประเภท คือ

1. แหล่งสารสนเทศสถาบัน คือ หน่วยงานที่มีการผลิต / จัดทำ / เผยแพร่ / รวบรวมข้อมูล เช่น หน่วยงาน องค์กรภาครัฐ สถาบันการศึกษา สมาคม องค์กรระหว่างประเทศ บริษัทเอกชน ศูนย์ข้อมูล หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. แหล่งสารสนเทศบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั่น ๆ มัคคุเทศก์ วิทยากร ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการ เป็นต้น

3. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน คือ ช่องทางการถ่ายทอดสารสนเทศผ่านภาพ เสียง ข้อความ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต คือ แหล่งสารสนเทศที่ปรากฏบนเครือข่าย World Wide Web แหล่งที่รวบรวมข้อมูลภาพ เสียง ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งสารสนเทศที่นำเสนอเกิดจากหน่วยงานเป็นผู้ผลิตขึ้น หรือมีบุคคลเป็นผู้สร้างสารสนเทศขึ้น หรือมีบุคคลเข้ามามีส่วนร่วม มี

ปฏิสัมพันธ์ต่อกันก่อให้เกิดความชุมชนหรือเครือข่ายขึ้นมา เช่น เว็บไซต์(Website) วิกิ (Wikis) บล็อก (Blog) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นต้น

ปัจจุบัน องค์กรเอกชนบางแห่งในประเทศไทยได้จัดแสดงผลงานศิลปกรรมที่สะสมไว้โดยจัดทำในรูปแบบพิพิธภัณฑ์หอศิลปกรรมเสมือนจริงในรูปแบบออนไลน์ (Virtual Arts Museum) ไม่มีการจัดกิจกรรมทางศิลปะ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมจากเว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (<http://www.bot.or.th>) และแอปพลิเคชันสำหรับอุปกรณ์ระบบ iOS และ Android คือ “BOT Virtual Art Museum”

นอกจากนี้ หอศิลป์ในต่างประเทศได้มีการจัดแสดงผลงานศิลปกรรมในรูปแบบ Virtual Museum หรือ Virtual Tour 360 องศา (Street View) อย่างแพร่หลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ ประเทศฝรั่งเศส หอศิลป์แห่งชาติลอนดอน (National Gallery, London) The Courtland Gallery ประเทศสหราชอาณาจักร เป็นต้น ในขณะที่วิกิองค์กรเอกชนในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับงานศิลปะ โดยจัดทำโครงการ Google Art Project เมื่อปีพ.ศ. 2554 การดำเนินโครงการในระยะแรกได้รับความร่วมมือจากพิพิธภัณฑ์ จำนวน 17 แห่งจาก 9 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการ มีข้อมูลภาพถ่าย เอกสารจดหมายเหตุ โบราณวัตถุนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ จากนั้นได้ขยายโครงการโดยก่อตั้ง Google Cultural Institute อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2555 เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สถาบันการศึกษา องค์กรด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงทั่วโลก ปัจจุบัน มีองค์กรทางศิลปวัฒนธรรมเข้าร่วมจำนวนมากกว่า 1,000 แห่ง มีโบราณวัตถุออนไลน์จำนวน 6 ล้านชิ้น จากประเทศที่เข้าร่วมจำนวน 70 ประเทศ (Soot, Amit: 2016) จัดเป็นชุมชนแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ Video Content และ Virtual Reality (VR) อีกด้วย ผู้สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมโครงการดังกล่าวได้จากเว็บไซต์ <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/> หรือดาวน์โหลดผ่านแอปพลิเคชัน Google Arts & Culture ซึ่งรองรับการทำงานร่วมกับ Google Cardboard โดยใช้เทคโนโลยี Virtual Reality และ Google Map ผ่านเทคโนโลยี Street View

จากการสำรวจข้อมูล ณ วันที่ 10 มกราคม 2561 พบว่า ในประเทศไทยมีหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว จำนวน 4 แห่ง คือ

1. พิพิธภัณฑ์ผ้าในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (Queen Sirikit Museum of Textiles)
2. พิพิธภัณฑ์เรือนคำเที่ยง สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ (Kamthieng House Museum)
3. พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA (Museum of Contemporary Art MOCA Bangkok)

4. พิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิม ทอมป์สัน (The Jim Thompson House)

ด้วยเหตุนี้ การจัดทำหอศิลป์เสมือนจริง (Virtual Tour) จัดเป็นสื่อการศึกษาที่สำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดที่มีชื่อเสียงในแวดวงศิลปะและพิพิธภัณฑ์ศิลปะเรื่องพิพิธภัณฑ์ไร้กำแพง (Museum without walls) ของ André Malraux นักเขียน นักวิจารณ์งานศิลปะ และดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมคนแรกของประเทศฝรั่งเศสได้กล่าวถึงความท้าทายในการทลายข้อจำกัด อุปสรรคในการเข้าเยี่ยมชมงานศิลปะที่ไม่ควรจำกัดอยู่แต่ภายในพื้นที่ ห้องจัดแสดงงานศิลปะ (Malraux, 1974: 13-16) ในยุคสมัย ที่ Malraux ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมได้ก้าวข้ามข้อจำกัดด้านพื้นที่ด้วยการให้ยืมงานศิลปกรรมวัตถุสำหรับจัดแสดงนอกประเทศฝรั่งเศส ท่ามกลางเสียงคัดค้าน (จินตนา ดำรงค์เลิศ: 2553, 93-105) ในบริบทปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และการเผยแพร่สารสนเทศ ควรคำนึงถึงความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม การเข้าถึงสารสนเทศ การศึกษาตามอัธยาศัย การแลกเปลี่ยนมุมมอง องค์ความรู้ระหว่างนักสารสนเทศ นักวิชาการ ภัณฑารักษ์รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องราวนั้นๆ โดยปราศจากข้อจำกัดเชิงกายภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นประเด็นสำคัญในการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับตัวแบบของ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าในยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) ส่งผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของบุคคลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในการแสวงหาข้อมูล บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเองผ่านแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการบริการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของหอศิลป์ต่อไป

แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์เอกสารรายงานประจำปี 2559 และการรวบรวมข้อมูลผ่าน Website ของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร <http://www.bacc.or.th> พบว่า หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีการสื่อสารสารสนเทศผ่านแหล่งสารสนเทศออนไลน์ ดังต่อไปนี้

1. Official Website โดยใช้ชื่อ URL คือ <http://www.bacc.or.th> เป็น Website ของหอศิลป์วัฒนธรรมฯ ซึ่งให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ พันธกิจ นโยบาย รายงานประจำปี ข้อมูลวันเวลาทำการ วิธีการเดินทางเข้าเยี่ยมชม นิตยสารศิลปะ Baccazine ราย 3 เดือนในรูปแบบ E-Magazine ซึ่งจัดทำโดยหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร รวมถึงสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่าง ๆ

2. Youtube ช่อง BACC Chanel เริ่มเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556 ปัจจุบันมีผู้ติดตาม 4,205 คน ดู 612,271 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2560)

3. Fanpage จำนวน 2 ช่องทาง คือ BACC หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จาก <https://www.facebook.com/baccpage> มีผู้กดเครื่องหมายถูกใจ จำนวน 168, 391 คน และ BACC Education Department เผยแพร่ข้อมูลกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยฝ่าย การศึกษา หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร มีผู้กดเครื่องหมายถูกใจจำนวน 1,4 42 คน จาก <https://www.facebook.com/bacceducation/> (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2560)

4. Twitter ผ่าน <https://twitter.com/baccnews> เริ่มให้บริการเมื่อเดือนสิงหาคม 2554 โดยมียอดผู้ติดตามจำนวน 1, 240 คน และมีผู้กำลังติดตาม 243 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2560)

5. Instragam ผ่าน <https://www.instagram.com/baccbangkok/> /ปัจจุบันมี ผู้ติดตามจำนวน 9, 412 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2560)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศ

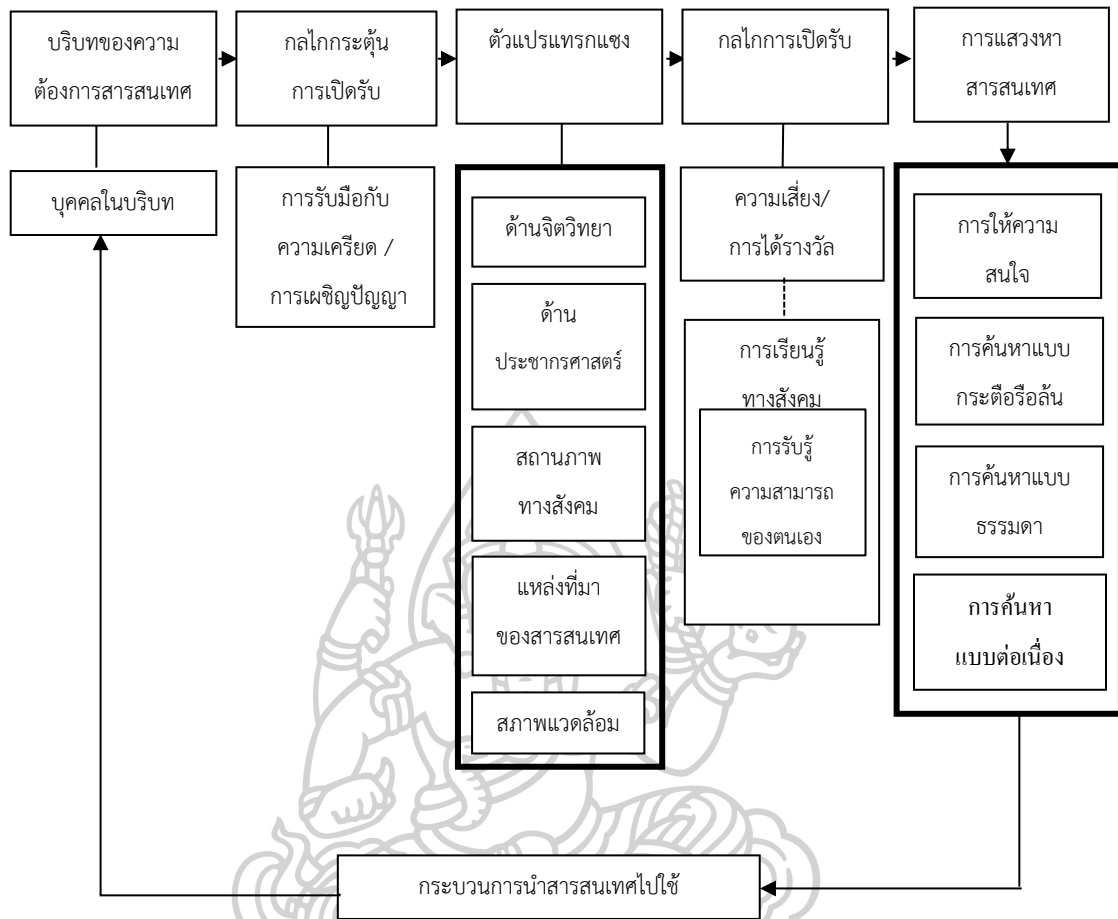
Lin & Garvey (1972) อธิบายว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศ แบ่งเป็น 5 ประการ คือ

1. แหล่งสารสนเทศหาได้ง่าย
2. สารสนเทศนั้นยังคงมีประโยชน์ หรือสร้างคุณค่า
3. ลักษณะเฉพาะของผู้ใช้
4. ระดับสังคม การเมือง และเศรษฐกิจชีวิตประจำวัน ซึ่งตำแหน่งสัน
5. ประเภทของงานที่ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศ

จากปัจจัยดังกล่าว เมื่อมีความต้องการสารสนเทศ จึงต้องมีกระบวนการแสวงหา สารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ขจัดข้อสงสัย และความไม่รู้อันเกิดขึ้นได้ จึงต้องศึกษา องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ

จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่า Wilson (1981) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องการ สารสนเทศ โดยเชื่อมโยงความต้องการสารสนเทศเข้ากับอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติกรรม สารสนเทศโดยมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการสารสนเทศซึ่งแสดงกรอบแนวคิดเรื่อง “การศึกษาผู้ใช้” (User Studies) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ จำนวน 12 องค์ประกอบ จากรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ซึ่งความต้องการสารสนเทศเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าว Wilson ได้พัฒนา รูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศโดยนำทฤษฎีและแนวคิดในสาขาวิชาต่างๆ เพื่ออธิบายพฤติกรรม สารสนเทศเมื่อปี 1996 ดังนี้

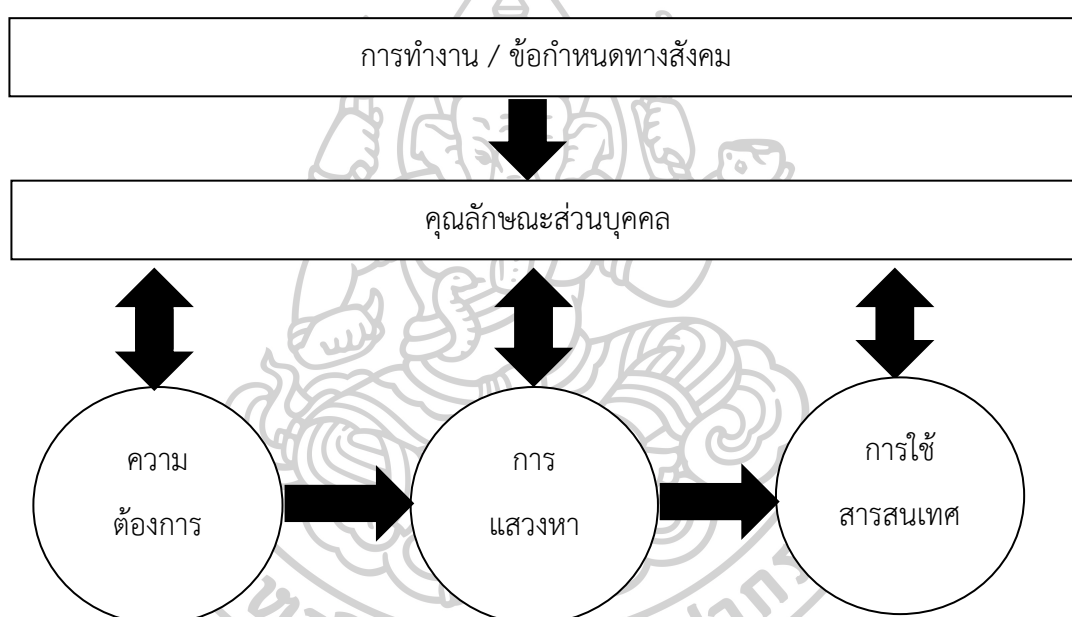
ภาพที่ 5 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ (Wilson, 1996)

จากรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson (1996)สามารถจำแนกตัวแปรสำคัญในการแสวงหาสารสนเทศ (มาลี กาบมาลา, มปป.) คือ

1. คุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal characteristic) เช่น ปัจจัยหรือคุณลักษณะด้านอารมณ์ ด้านพุทธิพิสัยหรือปัญญา (Cognitive) ระดับการศึกษา และพื้นฐานความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ
2. ตัวแปรด้านประชากร (Demographic variable) เช่น อายุ เพศ เป็นต้น
3. ตัวแปรเชิงสังคมหรือระหว่างบุคคล เช่น ทักษะของผู้ให้บริการ
4. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental variable) เช่น เวลาที่ใช้ เป็นต้น
5. คุณลักษณะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteris) เช่น การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมในส่วนของบริบทของความต้องการสารสนเทศและบุคคล ในบริบทด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และ ตัวแปรด้านประชากร พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการและพฤติกรรมสารสนเทศที่หลากหลาย จัดเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการศึกษาความต้องการซึ่งส่งผลต่อผู้ให้บริการสารสนเทศสามารถรับทราบถึงความต้องการที่แท้จริง ก่อให้เกิดการจัดบริการสารสนเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศของกลุ่ม ประชากรและสารสนเทศนั้นมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้สอดคล้องต่อความต้องการ

ในปี 2003 Detlor ได้ปรับตัวแบบทั่วไปของการใช้สารสนเทศจาก Choo (1998: 61) โดยนำเสนอภาพแผนผัง ดังนี้

ภาพที่ 6 ตัวแบบทั่วไปของการใช้สารสนเทศ (Detlor,2003: 113-132)

ผู้ที่มีความต้องการสารสนเทศแปรผันไปตามระดับตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ใช้สารสนเทศ ดังนั้น ความต้องการสารสนเทศจึงต้องมีการตอบสนองที่เหมาะสมต่อการใช้งานในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มีความถูกต้อง ทันสมัย มีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้ต้องการสารสนเทศนำไปใช้ จึงก่อให้เกิดคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้

นิโคลัส อั้งถึงโนอารีย์ ชื่นวัฒนา (2555) ได้นำเสนอแนวคิดปัจจัยสำคัญของผู้ต้องการสารสนเทศในด้านการงานหรืออาชีพ จัดว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความต้องการสารสนเทศ รวมถึงปริมาณของสารสนเทศที่ต้องการ ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการใช้สารสนเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน เช่น ทุนายความ นักวิจัย แพทย์ เป็นต้น สอดคล้องกับ Taylor (1991: 221) ได้แบ่งกลุ่มประชากรผู้ใช้สารสนเทศ เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มวิชาชีพ เช่น วิศวกร แพทย์ หนายความ
2. กลุ่มธุรกิจ เช่น เกษตรกร นักธุรกิจ
3. กลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น ผู้บริโภค กลุ่มประชาชนกลุ่มกิจกรรมการเมือง
4. กลุ่มเศรษฐกิจสังคมพิเศษ เช่น ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย คนชรา

Taylor เห็นว่าสภาพแวดล้อมของกลุ่มประชากรมีผลต่อความต้องการและพฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งสัมพันธ์กับการสำรวจคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร นอกจากนี้ Taylor เสนอว่าควรมีการติดตามตัวแปรที่สำคัญ เช่น การใช้สื่อ เครือข่ายสังคม เทคโนโลยีใหม่ นวัตกรรม เป็นต้น (Taylor, 1991: 221-224)

เคส อ้างถึงในอารีย์ ชื่นวัฒนา (2555) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่มาของความต้องการสารสนเทศซึ่งสัมพันธ์กับผู้เยี่ยมชมหรือผู้ใช้สารสนเทศ คือ ความต้องการสารสนเทศเพื่อแสวงหาคำตอบ ในบางกรณีผู้เยี่ยมชมไม่สามารถระบุประเด็นหรือความต้องการได้ชัดเจน จำเป็นต้องมีบุคคลที่ช่วยในการสื่อสารและค้นหาความต้องการสารสนเทศที่ชัดเจนจากนักสารสนเทศในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งผู้ใช้มีวัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน เช่น ต้องการสารสนเทศเพื่อลดทอนความไม่แน่นอน โดยความต้องการดังกล่าวเป็นการลดช่องว่างของความไม่รู้ ความสงสัย และลดความวิตกกังวลจากความคลุมเครือ ความต้องการสารสนเทศเพื่อการทำความเข้าใจด้วยเหตุผล ด้วยสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ต่างกัน ทำให้เกิดความต้องการสารสนเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถแก้ไขปัญหา ซึ่งสามารถระบุความต้องการสารสนเทศได้ชัดเจน

เดชา นันทพิชัย (2547: 3) ได้สรุปเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ ดังนี้ ความต้องการสารสนเทศ เป็นเรื่องต่อเนื่อง ที่เริ่มจากวัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ ซึ่งมีความคาดหวังถึงเนื้อหา ประเภท และลักษณะของสารสนเทศ ซึ่งความต้องการสารสนเทศนั้นจะยุติเมื่อได้รับการตอบสนอง หรือสารสนเทศที่ได้รับนั้นไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือไม่ทราบแหล่งสารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการ ซึ่งเดชาได้กำหนดตัวแบบ โดยมีผู้ใช้สารสนเทศเป็นจุดศูนย์กลาง

จุฑารัตน์ ช่างทอง (2551) ขอบเขตของสารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการ เมื่อจำแนกตามคำถาม แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1. บุคคลสร้างคำถามขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งผู้ตั้งคำถามมีการแสวงหาคำตอบด้วยตนเองเพื่อลดข้อสงสัยในใจ 2. ผู้ตั้งคำถามขอให้ผู้อื่นดำเนินการหาคำตอบให้เป็นการแสวงหาคำตอบผ่านตัวแทน

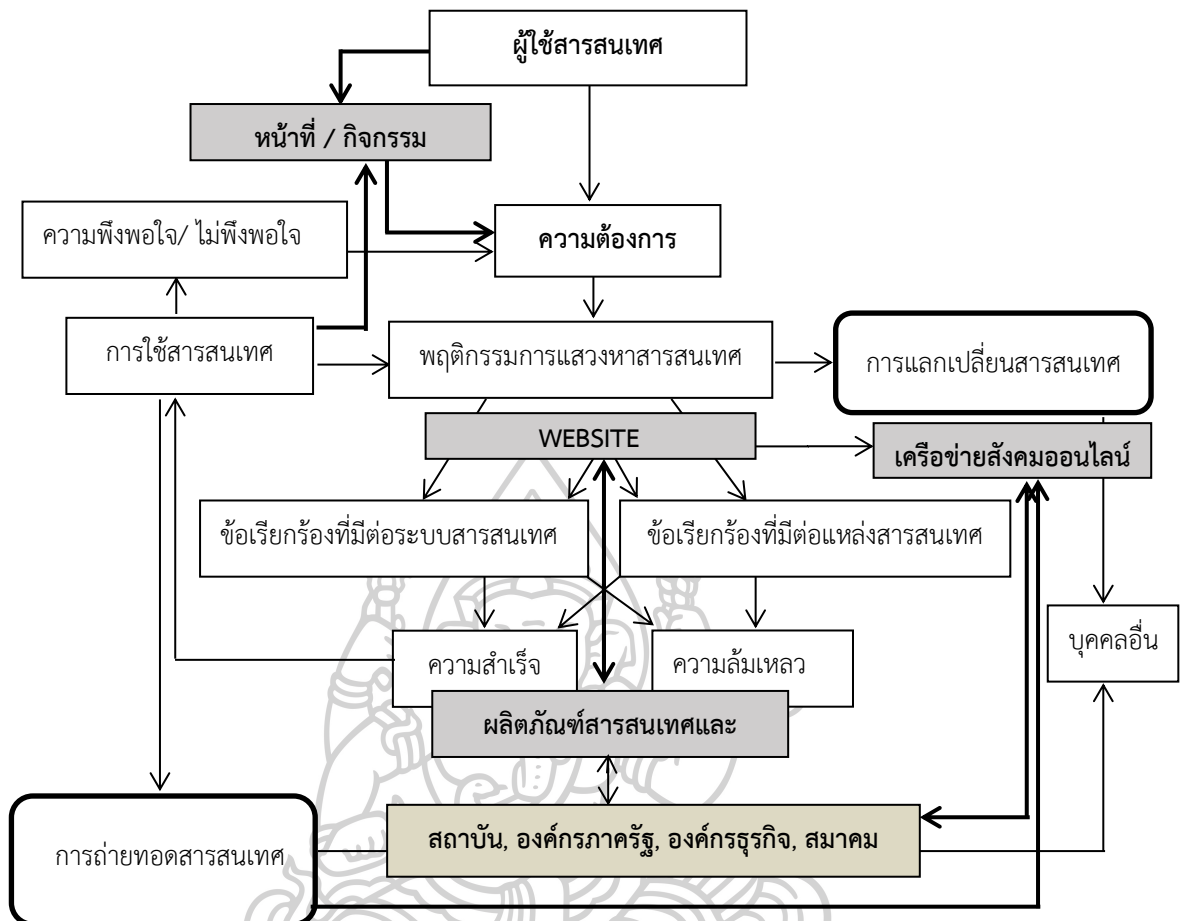
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การแสวงหาคำตอบด้วยตนเองหรือการแสวงหาคำตอบผ่านตัวแทน จึงอาจหมายถึง บุคคล เช่น ผู้เยี่ยมชมแสวงหาคำตอบด้วยตนเองโดยเข้าเยี่ยมชมนิทรรศการศิลปะโดยภัณฑารักษ์หรือศิลปินเป็นผู้นำชม เพื่อเรียนรู้ แนวคิด แรงบันดาลใจ และเทคนิคการสร้างสรรคงานศิลปะ ผู้ใช้บริการแสวงหาคำตอบผ่านบรรณารักษ์ในองค์กรสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด

ศิลปะที่ปฏิบัติงานรวบรวมและบริการทรัพยากรสารสนเทศทางศิลปะ สนับสนุนการค้นคว้าและวิจัยตามความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการ

จากการตั้งคำถามดังกล่าว Derwin (1976) กล่าวว่าสถานการณ์ในชีวิตส่งผลให้เกิดความต้องการสารสนเทศ 4 ประเภท คือ

1. ความต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ
2. ความต้องการสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหา
3. ความต้องการสารสนเทศเพื่อลดความวิตกกังวล
4. ความต้องการสารสนเทศเพื่อสร้างความเข้าใจ

จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่า วิลสันได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องการสารสนเทศ โดยเชื่อมโยงความต้องการสารสนเทศเข้ากับอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติกรรมสารสนเทศโดยมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการสารสนเทศซึ่งแสดงกรอบแนวคิดเรื่อง “การศึกษาผู้ใช้” (User Studies) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 12 องค์ประกอบ จากรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ซึ่งความต้องการสารสนเทศเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ซึ่ง Chowdhury, G.G. และ Chowdhury, Sudatta ได้นำตัวแบบของวิลสันมาพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์และเครือข่ายทางสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้ใช้สารสนเทศ ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการแสวงหาสารสนเทศ ความถนัด ความคุ้นเคย ความชำนาญในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันในยุคดิจิทัล เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่เชื่อมต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการมีปฏิสัมพันธ์จากบุคคลผ่านเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook , Youtube, Twitter และ Instragram ส่งผลให้แหล่งสารสนเทศออนไลน์นั้น เอื้อต่อการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และมีความทันสมัย หอศิลป์และองค์กรสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งจัดเป็นแหล่งเรียนรู้และมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาผู้เยี่ยมชมและพัฒนางานบริการสารสนเทศให้สอดคล้องต่อความต้องการและพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของความต้องการ โดยมีรูปแบบของพฤติกรรมสารสนเทศ ดังนี้

ภาพที่ 7 ตัวแบบการศึกษาผู้ใช้ในยุคดิจิทัล ปรับปรุงจากตัวแบบของวิลสัน
(Chowdhury, G.G. and Chowdhury, Sudatta, 2011: 33)

จากตัวแบบดังกล่าวพบว่า Chowdhury ได้ปรับตัวแบบให้เข้ากับยุคดิจิทัลซึ่งสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้ใช้ คือ เว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ จัดเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่สารสนเทศที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้งานคำนึงถึงเมื่อมีความต้องการสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง

เมื่อผู้ใช้สารสนเทศมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการแสวงหาข้อมูลตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาความต้องการลักษณะสารสนเทศโดยศึกษาจากแนวคิดในการประเมินผลที่คำนึงถึงผู้ใช้ในบริบทของห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลซึ่งจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ (Clausen, 1999) จากจำนวน 4 องค์ประกอบ 1. การออกแบบและโครงสร้างข้อมูล 2. คุณภาพของสารสนเทศ 3. การเชื่อมโยงและจุดนำทาง 4. ความพึงพอใจทางสุนทรียะ อิศราวดี ทองอินทร์ และคณะ (2553) ได้ประยุกต์จากแนวคิดของ Clausen

กำหนดแนวทางการประเมิน Website จำนวน 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว (Accessibility)
2. การใช้งานง่าย (User Friendly)
3. ความถูกต้องน่าเชื่อถือของเนื้อหา (Accuracy)
4. ความเหมาะสมของเนื้อหา (Appropriateness)
5. ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing)

ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จำต้องศึกษาความต้องการสารสนเทศซึ่งครอบคลุมถึงเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้การบริการสารสนเทศสอดคล้องต่อความต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1.Website 2. Facebook 3. Youtube 4. Twitter และ 5. Instagram

ประโยชน์ของการศึกษาความต้องการสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2549) กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาความต้องการสารสนเทศดังนี้

1. ทำให้ทราบลักษณะ ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ใช้สารสนเทศ
2. ทำให้ทราบประเภท ลักษณะของสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการ เพื่อนำไปใช้ในแต่ละวัตถุประสงค์
3. ผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศสามารถจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องความต้องการของผู้ใช้ ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดหาสารสนเทศได้ทันความต้องการ

หอศิลป์จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปะที่ผู้เยี่ยมชมเข้าใช้บริการเพื่อการเรียนรู้ ความสุนทรีย์ระหว่างการเยี่ยมชม เมื่อผู้เยี่ยมชมได้รับสารสนเทศที่เหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการ เป็นผลให้เอื้อต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เกิดขึ้นในกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ทำให้สารสนเทศนั้นเกิดคุณค่าและตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมได้อย่างแท้จริงสารสนเทศในหอศิลป์ ความต้องการสารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การแสวงหาสารสนเทศ

ดังนั้น การศึกษาความต้องการของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ จึงเป็นการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการสารสนเทศได้สอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการนำเสนอสารสนเทศได้ ทำให้ผู้เยี่ยมชมสามารถรับรู้สารสนเทศในเรื่องที่ต้องการ เป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ในการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์ เช่น การนำไปใช้ในการตีความหมายของศิลปวัตถุ และทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการเยี่ยมชมนิทรรศการต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ

สารสนเทศที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เยี่ยมชมทำให้สารสนเทศนั้นมีการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด การเยี่ยมชมหอศิลป์นั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในบทบาทการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านศิลปะที่สำคัญ

การศึกษาพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์

ในการศึกษาพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมนั้น โดยทฤษฎีของแต่ละสาขาวิชาต่างมีแนวคิดในการจำแนกผู้เยี่ยมชมต่างกัน เช่น กรอบทฤษฎีทางพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (Museology) หรือ แนวคิดของผู้ใช้สารสนเทศทางด้านสารสนเทศศาสตร์ (Information Science) หรือ แนวคิดทางด้านจิตวิทยาของผู้เยี่ยมชม หรือ แนวคิดด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

ในสาขาพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา นักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์ (Allan, Douglas A., 1967: 26-27 อ้างถึงใน นิคม มูลิกะคามะ และคณะ, 2521: 193) ได้จำแนกการจัดนิทรรศการตามกลุ่มผู้เยี่ยมชม โดยใช้ระดับความรู้และปัญญาเป็นฐานในการจำแนกซึ่งสอดคล้องกับดร.ไต้พุกุ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานพิพิธภัณฑ์จากองค์การยูเนสโก (อ้างถึงในนิคม มูลิกะคามะ และคณะ, 2521: 36-37) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เยาวชนอายุต่ำกว่า 12 ปี การจัดแสดงนิทรรศการสำหรับเยาวชนกลุ่มนี้ต้องคำนึงถึงจิตวิทยาทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กเป็นหลักสำคัญ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มคนวัยหนุ่ม-สาว คนกลุ่มนี้ จัดเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุด ซึ่งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือทักษะพิเศษโดยเฉพาะ ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้คำแนะนำในด้านความสำคัญกับวัตถุ ในการจัดแสดงต้องเชื่อมโยงวัตถุกับข้อเท็จจริง โดยใช้เทคนิคทางศิลปะ คำบรรยาย ข้อความสร้างความน่าสนใจ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ บุคคลกลุ่มนี้มีความรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ มีความรู้เฉพาะทางเป็นพิเศษ ไม่คำนึงถึงเทคนิคการจัดแสดง แต่ให้ความสนใจกับการวิเคราะห์ การตีความ และสนใจเรื่องราวของวัตถุ คนกลุ่มนี้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อภัณฑารักษ์ได้

จิรา จงกล นักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (2532) ได้จัดประเภทของผู้เยี่ยมชมโดยแบ่งตามลักษณะการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ โดยจำแนกกลุ่มผู้เยี่ยมชม ดังนี้

1. กลุ่มเด็กเล็ก ได้แก่ เด็กๆ ทัวไปที่เข้าชมนิทรรศการกับผู้ปกครอง
2. กลุ่มเด็กนักเรียน ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนทุกระดับ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมถึงกลุ่มนักศึกษา
3. กลุ่มประชาชน ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มบุคคลทั่วไป
4. กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ นักวิจารณ์ นักวิจัย
5. กลุ่มนักท่องเที่ยว

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้จัดทำคู่มือ Running a Museum: A Practical Handbook (2004: 111) จำแนกกลุ่มผู้เยี่ยมชมและความต้องการของกลุ่มผู้เยี่ยมชม ดังนี้

1. กลุ่มอิสระ คือกลุ่มที่มีความตั้งใจเข้าเยี่ยมชมด้วยความสนใจส่วนตัว ต้องการรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับงานศิลปะ มีความสนใจกิจกรรมนำชม การประชุมวิชาการ การบรรยาย ที่จัดขึ้นโดยภัณฑารักษ์และฝ่ายการศึกษา

2. กลุ่มผู้ใหญ่ คือ กลุ่มคนที่จัดตั้งกลุ่มเพื่อประโยชน์บางอย่างทางสังคม และมีการแลกเปลี่ยนสนทนาระหว่างกัน ดังนั้น สิ่งที่บุคคลกลุ่มนี้ต้องการ คือ สภาพแวดล้อมและพื้นที่ที่เหมาะสมกับกลุ่มคนขนาดเล็กสำหรับการสนทนาพบปะสังสรรค์

3. กลุ่มครอบครัว คือ กลุ่มผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้มีขอบเขตของความต้องการที่กว้างเนื่องจากความกว้างของอายุ และความสนใจ พิพิธภัณฑ์ได้กระตุ้นความสนใจในกลุ่มของผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ที่อายุน้อย และสร้างรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมในชีวิตรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมในชีวิต โดยวัตถุที่จัดแสดงบางอย่างอาจไม่เหมาะสมต่อเด็กเล็ก แต่นำมาใช้ในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ หรือสามารถเข้าถึงได้ผ่านการจัดกิจกรรมเฉพาะ การจัดแสดงนิทรรศการ ไปพลิว และเกมส์ตอบคำถาม เป็นต้น

4. กลุ่มทางการศึกษา คือ กลุ่มผู้เยี่ยมชมที่ทางเจ้าหน้าที่การศึกษามีบทบาทในการจัดการตามความต้องการของผู้เยี่ยมชมต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงสถานที่ในการจัดกลุ่มอภิปราย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (จิรา จงกล, 2532 และนิคม มุสิกคามะ, 2521) และแนวคิดด้านสารสนเทศศาสตร์ (นิโคลัส, เคส อังถึงโน อารีย์ ชื่นวัฒนา: 2555, Detlor: 2003) สามารถสรุปกลุ่มผู้เยี่ยมชมได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. นักเรียน เยาวชน นักศึกษาสาขาทั่วไป ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษทางด้านศิลปะ ซึ่งผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้อาจเข้าร่วมชมนิทรรศการกับผู้ปกครอง การเยี่ยมชมในรูปแบบทัศนศึกษา หรือพบปะสังสรรค์ในสภาพแวดล้อมทางศิลปะ เป็นต้น

2. นักเรียน นักศึกษาสาขาศิลปะ ซึ่งผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ต้องการสารสนเทศประกอบงานศิลปะที่จัดแสดง มีความสนใจเรียนรู้ ต้องการคำแนะนำ คำอธิบายประกอบ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นนักเรียนศิลปะที่ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ เทคนิคการสร้างสรรคงาน หรือสร้างแรงจูงใจทางด้านศิลปะ

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านงานศิลปะ ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ มีความสนใจและต้องการดูวัตถุอย่างละเอียดถี่ถ้วน มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะ หรือสนใจการวิจัยแลกเปลี่ยนค้นคว้าเรื่องราวทางศิลปะ ไม่ต้องการคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหอศิลป์มากนัก มักเป็นกลุ่มศิลปิน หรือนักวิชาการทางด้านศิลปะ

4. บุคคลทั่วไป ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้อาจไม่มีความรู้จากการศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ หรืออาจเป็นบุคคลที่เคยเข้ารับการศึกษาด้านศิลปะ ไม่มีความต้องการสารสนเทศเชิงลึกเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือเพื่อการสร้างสรรคผลงานทางศิลปะ แต่เป็นความสนใจส่วนบุคคล ต้องการความเพลิดเพลินในการเยี่ยมชม ต้องการคำอธิบายประกอบการจัดแสดงงานศิลปะ หรือข้อมูลการจัดกิจกรรมทางศิลปะเบื้องต้นเพื่อทำความเข้าใจและใช้ในการตีความการสื่อความหมายของงานศิลปะจากทัศนะหรือแนวคิด แรงจูงใจของศิลปิน

ในการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์นั้น ผู้เยี่ยมชมต่างมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน (ดร.ไดฟูกุ อ้างถึงในนิคม มุสิกคามะ, 2521) ได้แบ่งกลุ่มวัตถุประสงค์ของผู้เยี่ยมชม ดังนี้

1. เพื่อความเพลิดเพลิน โดยผู้เยี่ยมชมเข้าใช้บริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือได้รับแรงกระตุ้นจากสื่อต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ หรือได้พบสิ่งน่าสนใจทำให้เกิดความสนใจเข้าเยี่ยมชม
2. เพื่อชื่นชมความงามของสถานที่ โดยผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ มีประสบการณ์การเยี่ยมชมหอศิลป์ รับรู้ถึงความงาม การจัดแสดงนิทรรศการ การออกแบบแสง การนำเสนองานศิลปะ
3. เพื่อค้นคว้า โดยผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ให้มีความสำคัญกับรูปแบบการจัดแสดง ความต่อเนื่อง การเรียงลำดับความสำคัญในการนำเสนอวัตถุจัดแสดงและมีความสัมพันธ์ของชิ้นงาน

ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าสภาพแวดล้อม บทบาท อาชีพ หน้าที่การงาน ระดับการศึกษา ความสนใจใคร่รู้ ความรู้พื้นฐาน คุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกัน ล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดความต้องการสารสนเทศที่หลากหลายและมีความซับซ้อนทางพฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศที่ได้รับอีกด้วย

การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม

หอศิลป์จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีหน้าที่สื่อสารและถ่ายทอดความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม (ศิริวัฒน์ แสนเสริม: 2549) การศึกษาผู้ใช้สารสนเทศหรือผู้เยี่ยมชมจัดเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญของแหล่งสารสนเทศที่ส่งผลให้แหล่งสารสนเทศนั้นๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่ผู้ใช้สารสนเทศ มีส่วนช่วยให้ผู้ใช้สารสนเทศนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศทำให้แหล่งสารสนเทศนั้นๆ มีบทบาทในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่แท้จริงและสอดคล้องกับนโยบายในการเป็นแหล่งสารสนเทศขององค์กรที่สำคัญ ดังนั้นเพื่อการดำเนินงานของหอศิลป์บรรลุเป้าหมายหลักและภารกิจจึงต้องมีการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมซึ่งมีความหลากหลายทางคุณลักษณะ มีความซับซ้อนทางพฤติกรรมสารสนเทศ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน

Timothy Ambrose และ Crispin Paine (2012) ได้เสนอว่าพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ควรเป็นแหล่งที่ให้ความรู้แก่ผู้ใช้ในช่องทางที่หลากหลายผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ มีความถูกต้องทันสมัย เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับนโยบายของพิพิธภัณฑ์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ (ICOM, 2004: 129) ได้ให้ความเห็นว่าสารสนเทศในหอศิลป์จากวัตถุจัดแสดงหรือนิทรรศการชั่วคราวสามารถเผยแพร่ผ่านหนังสือ จุลสาร หรือสูจิบัตร โดยข้อความและภาพประกอบได้รวบรวมความรู้และกระตุ้นประสบการณ์การเข้าเยี่ยมชมนิทรรศการซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่ม โดยสิ่งตีพิมพ์หรือคู่มือแนะนำการเยี่ยมชมควรมีความเหมาะสมต่อช่วงวัย เช่น เด็กและเยาวชน จะมีภาพประกอบและการ์ตูนเพื่อความบันเทิง ในขณะที่กลุ่มผู้อ่านสิ่งพิมพ์ที่มีความอาวุโสมากกว่ามีความพึงพอใจต่อสิ่งพิมพ์ที่มีสารสนเทศและการสื่อความหมายของวัตถุจากการศึกษาเชิงลึกโดยภัณฑารักษ์หรือผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ มีบทบาทในการเป็นแหล่งสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย มีการเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป จากการศึกษาที่ผ่านมา จึงอาจกล่าวได้ว่าหอศิลป์มีภารกิจในการเป็นแหล่งความรู้ทางด้านศิลปะ และเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีการพิจารณาถึงการศึกษาความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลในหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการจัดบริการสารสนเทศในหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเยาวชน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสารสนเทศหรือองค์ความรู้ดังกล่าวได้จากการจัดกิจกรรมและการเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้ต่อไปอย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการสารสนเทศ

จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่าในการวิจัยด้านสารสนเทศ ยังไม่มีการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์ในประเทศไทย จากการศึกษาวิจัยพบว่า ไม่ปรากฏงานวิจัยด้านความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ตามประเด็นการศึกษาหลักในวิจัยนี้ แต่พบการศึกษาการจัดการสารสนเทศในหอศิลป์โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยศึกษากระบวนการทำงานของหอศิลป์เพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการทำงาน (จินต์ อุปลัมภากานนท์: 2554) ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเน้นศึกษาเชิงพัฒนากระบวนการทำงานมากกว่ามุ่งเน้นการศึกษากระบวนการจัดการได้ออกแบบระบบการจัดการสารสนเทศหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อรองรับการทำงานเรื่องการจองวันจัดแสดง การจัดเก็บข้อมูล การกำหนดตำแหน่งการแสดง การทำรายงาน และการระบุตัวเจ้าของผลงาน โดยศึกษากระบวนการทำงานในเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มากกว่าการออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ George P. Russell (1999) ได้ศึกษาการจัดการสารสนเทศในหอศิลป์ปารีส ประเทศสหราชอาณาจักร โดยเน้นศึกษาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับกิจกรรมหลักของหอศิลป์ คือการจัดการวัตถุ การจัดแสดงนิทรรศการในหอศิลป์ปารีส การบริหารงานหอศิลป์ แตกต่างจากธิดารัตน์ นาคุบุตร (2553) เน้นการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สาขาทัศนศิลป์ กรณีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลศิลปิน สอดคล้องกับบัตวิน ชื่นชม (2549: 120) ได้ระบุแนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ คือ เป็นศูนย์รวมความรู้และข้อมูลทางศิลปะ รวมถึงข้อมูลศิลปิน และหอศิลป์ควรมีหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและเผยแพร่ความรู้ทางศิลปะ และควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะและศิลปินอย่างเป็นระบบ อาทิ ประวัติผลงาน บทสัมภาษณ์ บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ ตันธนะเดชา (สุชาติ ตันธนะเดชา อ้างถึงในศิริวัฒน์ แสนเสริม: 2549) ที่ได้ให้ข้อควรพิจารณาคือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ และจากการศึกษาของธิดารัตน์ นาคุบุตร (2553) พบว่าการศึกษาศิลปะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มเยาวชน นักศึกษาศิลปะ และผู้สนใจมีอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปะ มีความต้องการสารสนเทศเพื่อนำไปศึกษา เป็นการกระตุ้นแรงบันดาลใจ เข้าใจถึงแนวคิด มุมมอง องค์ความรู้ กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ รวมถึงประวัติของศิลปิน สอดคล้องกับอาทิตยา จันทะวงษ์ (2540: 215) ได้ให้ความเห็นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและองค์ความรู้ว่าหอศิลป์ควรจัดทำป้ายแสดงข้อมูลประกอบงานศิลปะ, การจัดทำคู่มือและเอกสารนำชมหอศิลป์, การจัดทำปฏิทินกิจกรรมเผยแพร่ล่วงหน้า, การจัดกิจกรรมบรรยายและนำชม รวมถึงปรับปรุงข้อมูลในสื่อต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ให้มีความแพร่หลายและมีความเป็นปัจจุบัน สุจารีย์ จรัสด้วง (2552) ที่เสนอแนะให้มีการวิจัยศึกษาเพิ่มเติม ด้านการบริหารจัดการด้านการให้บริการ เช่น การประชาสัมพันธ์ การให้บริการห้องสมุด เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในประเทศไทยมีการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในองค์ประกอบการแสวงหาสารสนเทศในบริบทและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยพนิดา สมประจบ (2542) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศเพื่อทำศิลปินพจน์ของนักศึกษา คณะศิลปกรรม สถาบัน

เทคโนโลยีราชมงคล พบว่านักศึกษามีการแสวงหาสารสนเทศทางศิลปะเพื่อหาข้อมูลประกอบการเขียนรายงาน รองลงมาคือ ค้นหาแรงบันดาลใจโดยไม่มีจุดหมายชัดเจน โดยใช้หนังสือภาพศิลปะ ผลงานศิลปะ ภาพ สื่อบัตรนิทรรศการศิลปะ ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของชีวลีธี บุญเกียรติ (2558) เรื่อง คลังเปิด - เครือข่ายเพื่อการศึกษาในกลุ่มห้องสมุดเฉพาะทางด้านศิลปะ ที่ได้มี การร่วมมือการสร้างห้องสมุดภาพในกลุ่มเพื่อนคลังภาพศิลปะ อามิโก (AMICO Library) ก่อให้เกิดระบบการจัดการเอกสารด้านศิลปะ สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ภาพในการเรียนการสอน การค้นคว้าออนไลน์ และการใช้ประกอบการศึกษาของนักเรียน ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกเมื่อที่ต้องการอย่างไม่มีข้อจำกัด (any where, any time) โดยอามิโกได้จัดทำข้อตกลงร่วมกับสมาคมสิทธิศิลปินในด้านขอบเขต สิทธิการใช้ภาพจากผลงานศิลปะอย่างถูกต้อง จากโครงการดังกล่าวได้สร้างโอกาสทางการวิจัยงานศิลปะ เช่น การวิจัยเปรียบเทียบเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งไม่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์ใด ๆ จากการศึกษาของชีวลีธี พบว่าเครือข่ายเพื่อนอามิโกได้พัฒนากระบวนการทำงานและคิดค้นวิธีการที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้บริการแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนาคลังสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

ศิริวัฒน์ แสนเสริม (2549) เห็นว่าการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหอศิลป์ร่วมสมัยเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทางศิลปวัฒนธรรมนั้น ควรมีการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทั่วถึงอย่างไร้ข้อจำกัด

จากการสำรวจวรรณกรรมในต่างประเทศ Key (2010) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้นำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Docents) พบว่าผู้นำชมต้องการสารสนเทศเชิงอัตชีวประวัติเป็นลำดับแรก งานวิจัยของศิลปวัตถุและสารสนเทศเชิงประวัติศาสตร์ศิลป์ตามลำดับ แหล่งสารสนเทศที่ผู้นำชมใช้มากเป็นอันดับแรกคือ การค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ การปรึกษาบรรณารักษ์และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้นำชมในลำดับที่เท่ากัน ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการมากที่สุด คือ แฟ้มประวัติศิลปิน นอกจากนี้ผู้นำชมไม่เพียงต้องการสารสนเทศด้านประวัติศาสตร์ศิลป์เท่านั้น แต่ยังต้องการอุปกรณ์ประกอบเพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ซึ่งสารสนเทศที่ผู้นำชมต้องการนั้นนำไปใช้ในการถ่ายทอดต่อผู้เยี่ยมชมที่มีความหลากหลาย ผู้นำชมคนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า ผู้เยี่ยมชมหรือนักเรียน ไม่ต้องการสารสนเทศที่มีความเป็นวิชาการมากเกินไป ความต้องการสารสนเทศของผู้นำชมนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Smith (2006) เรื่องความต้องการใช้สารสนเทศทางศิลปะของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์ ประเภทบุคคลทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มประชากรมีความต้องการเข้าถึงสารสนเทศหลายรูปแบบ เช่น สารสนเทศทางทัศนศิลป์ สารสนเทศทางกายภาพของวัตถุ คำบรรยายของวัตถุ ผสมผสานกัน ซึ่งการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนการออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศทางศิลปะขั้นต้น และการสร้างหัวเรื่องสำหรับการ

เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทางศิลปะที่เหมาะสมสอดคล้องกับความความรู้ทางศิลปะที่หลากหลาย ต่อต่อผู้เยี่ยมชมทั่วไป สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการคือ สารสนเทศทางประวัติศาสตร์ สารสนเทศของศิลปิน และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาของ Adam (2003) กล่าวว่าภัณฑารักษ์มีบทบาทหน้าที่ในการคาดการณ์ความต้องการของผู้เยี่ยมชม ซึ่งส่งผลต่อการถ่ายทอดเนื้อหาสารสนเทศรวมถึงกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในพิพิธภัณฑ์

Edwards, Loomis and Fusco (1990: 20-35) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจและความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ จากกลุ่มผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะเดนเวอร์ จำนวน 1,012 คน พบว่ากลุ่มผู้เยี่ยมชมนั้นมักมีความสนใจในด้านศิลปะเป็นพื้นฐาน หรือมีความรู้ในด้านศิลปะ หรือมีความเพลิดเพลินกับงานศิลปะ มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการเยี่ยมชม สารสนเทศพื้นฐานสำหรับการเยี่ยมชมนิทรรศการสารสนเทศเกี่ยวกับวัตถุ สารสนเทศที่เป็นแนวคิดหลักของนิทรรศการซึ่งช่วยให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้ ความเข้าใจการสื่อความหมายของวัตถุ ประวัตินิทรรศการ รวมถึงวิธีการสร้างสรรค์และการนำไปใช้

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า หอศิลป์จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม มีบทบาทในด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่ข้อมูลทางศิลปะ ควรมีการจัดทำเอกสาร คู่มือ สุจิบัตร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เอื้อให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการเยี่ยมชม มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชม มีการจัดกิจกรรมนำชม ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามารองรับการเผยแพร่สารสนเทศ ภัณฑารักษ์มีหน้าที่ศึกษาและทำความเข้าใจคุณลักษณะบุคคลของกลุ่มผู้เยี่ยมชมเพื่อนำเสนอสารสนเทศได้เหมาะสมและตรงความต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหอศิลป์และกิจกรรมทางศิลปะ

อำนาจ เย็นสบาย (2548) ให้นิยามศัพท์พิพิธภัณฑ์ศิลปะในความหมายเดียวกันกับหอศิลป์ จากผลการวิจัยสรุปภาระหน้าที่และกิจกรรมของส่วนงานต่าง ๆ ในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะ คือ 1. งานนิทรรศการ 2. งานค้นคว้าวิจัย 3. งานให้การศึกษา 4. งานบริหารจัดการ 5. งานการดูแลและภัณฑารักษ์ 6. งานสิทธิประโยชน์และลิขสิทธิ์ และกำหนดพื้นที่รองรับภาระหน้าที่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศคือ ศูนย์บริการข้อมูล ห้องอ่านหนังสือหรือห้องสมุดศิลปะและหรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงศูนย์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลพื้นฐานของศิลปิน ฯลฯ สอดคล้องกับ โลจนา มะโนทัย (2543) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการศึกษาทัศนศิลป์ ของหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ผลการวิจัยด้านการจัดบริการการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรประเภทอาจารย์ให้ความสำคัญกับการจัดบริการอุปกรณ์ประเภทหุ้ฟงและเทปบันทึกคำบรรยายเพื่อช่วยในการชมนิทรรศการด้วยตนเอง ต่างจากนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำโครงการแสดงนิทรรศการ

ศิลปะแลกเปลี่ยนและหมุนเวียนระหว่างหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยในประเทศ ทั้งนี้ หอศิลป์ควรจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์หรือสื่อประเภทอื่นๆ เช่น สไลด์ วิดิทัศน์ ซึ่งเป็นการรวบรวมผลงานศิลปะ ข้อมูลศิลปะและผลงานค้นคว้าวิจัย เพื่อเผยแพร่สู่สถาบันการศึกษาและโรงเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับธิดารัตน์ นาคบุตร (2553) ศึกษาบทบาทการบริหารจัดการองค์กร การจัดการความรู้ ระบบสารสนเทศ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สาขาทัศนศิลป์โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ แต่อุปสรรคที่สำคัญในการบริหารจัดการหอศิลป์ จากการศึกษางานของกมลวรรณ จันทร์ (2555) พบว่า หอศิลป์ที่มีการบริหารจัดการในรูปแบบสถาบันที่อยู่ภายใต้มูลนิธิ จะสามารถบริหารจัดการได้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ พันธกิจขององค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณในการดำเนินงาน ข้อคิดเห็นที่สำคัญในด้านของผู้ใช้บริการคือ ประชาชนเข้าไม่ถึงวงการศิลปะและไม่เข้าใจศิลปะร่วมสมัย จัดเป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด

ธรมน ศรีขาว (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า หอศิลป์มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านศิลปศึกษา ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้นจากการเรียนการสอนปกติ โดยเรียนรู้จากวัตถุจริง ในเรื่องของวัสดุ เทคนิคการทำงาน ทำให้สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีความหลากหลาย ซึ่งความรู้ที่อาจารย์ได้รับนั้นสามารถนำมาบูรณาการการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้สอนควรรู้วิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมผู้เยี่ยมชม

ผู้เยี่ยมชมงานศิลปะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินหอศิลป์ ซึ่งผู้เยี่ยมชมต่างมีพื้นความรู้ความเข้าใจศิลปะที่แตกต่างกันออกไป จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่าแนวคิดทางด้านการจำแนกผู้เยี่ยมชมและผู้เข้าชมความคล้อยกับแนวคิดทางพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา

Faulkner, Mathis ,Oldfather and Thoma (2012) ศึกษาเรื่องการศึกษาผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ร่วมสมัย พบว่าพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์นั้นให้ความสนใจกับงานศิลปะ ภัณฑารักษ์ควรกำหนดจุดมองศิลป์วัตถุให้เหมาะสมต่อการมองเห็น รวมถึงการการใช้พื้นที่ และหากเป็นงานศิลปะชิ้นสำคัญ ควรทำให้ผู้เยี่ยมชมมองเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงลึกที่สำคัญด้านเนื้อหาและโครงสร้างที่ปรากฏในป้าย การจัดวางที่นั่งที่เหมาะสมที่ช่วยให้ผู้เยี่ยมชมสามารถรู้สึกถึงความเพลิดเพลินและได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการชมงานศิลปะโดยปราศจากการใช้หูฟังบรรยาย

Axelsen (2006, 2007) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของผู้เยี่ยมชมนิทรรศการของหอศิลป์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เยี่ยมชมสนใจเยี่ยมชมหอศิลป์ คือ การจัดกิจกรรมพิเศษ

โดยผู้เยี่ยมชมคาดหวังถึงการได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากเข้าร่วมกิจกรรม หอศิลป์จึงต้องพัฒนาและใช้กลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เยี่ยมชม

คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา (2552) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของเยาวชนไทยต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เยี่ยมชมที่เข้าใช้บริการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน ที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี พบว่ามีวัตถุประสงค์หลักในการเข้าเยี่ยมชม คือ มีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรม/การจัดแสดงนิทรรศการ ความน่าสนใจของหอศิลป์จัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อแรงจูงใจมากที่สุด

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมต่างประเทศเกี่ยวกับผู้เยี่ยมชมพบว่าผู้เยี่ยมชมหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะนั้นมีความหลากหลายทั้งอายุ พฤติกรรม พื้นฐานความสนใจด้านศิลปะ บทบาทหน้าที่การงาน สภาพแวดล้อมซึ่งผู้เยี่ยมชมมีแรงจูงใจในการเข้าเยี่ยมชมที่หอศิลป์แตกต่างกัน รวมถึงผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มมีความต้องการสารสนเทศในหอศิลป์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามปัจเจกบุคคล ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหอศิลป์และสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับความต้องการกลุ่มผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ให้สอดคล้องกับบริบทและสังคมไทยได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหลักในการวิจัย 2 ประเด็น คือ 1. พฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ 2. ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ ซึ่งจะได้บริบทของผู้เยี่ยมชมส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมการเยี่ยมชมด้วย โดยในการศึกษาความต้องการสารสนเทศนั้นผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Wilson (1981), Detlor (2003) กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมมีรายละเอียด ดังนี้

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม

ในยุคสังคมสารสนเทศซึ่งมีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงและถ่ายทอดสารสนเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการผ่านเทคโนโลยีบนอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญในยุคดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ (Website) และ เครือข่ายสังคม (Social Network) โดยกำหนดตัวแปรในการศึกษา คือ เนื้อหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และลักษณะสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นตัวแปรตาม การวิจัยครั้งนี้จึงใช้กรอบแนวคิดจากตัวแบบของ Chowdhury, G.G. และ Chowdhury, Sudatta (2011) ซึ่งพัฒนามาจากตัวแบบความต้องการ

สารสนเทศของWilson (1981) โดย Wilson ให้ความสำคัญต่อการศึกษาผู้ใช้เพื่อให้เข้าใจความต้องการที่แท้จริง และสังเคราะห์จากตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ (1996) และการใช้สารสนเทศ (Detlor, 2003)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะปัจจัยที่เป็นคุณลักษณะทางประชากร และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชม

คุณลักษณะของผู้เยี่ยมชม

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมด้านการศึกษาผู้ใช้สารสนเทศด้านความต้องการสารสนเทศในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และการศึกษาผู้เยี่ยมชมในสาขาพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลมีผลต่อความต้องการสารสนเทศจากกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในหอศิลป์นั้น มีปัจจัยคุณลักษณะของผู้เยี่ยมชมที่สำคัญ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ล้วนมีผลต่อความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกัน

พฤติกรรมกรรมการเยี่ยมชม

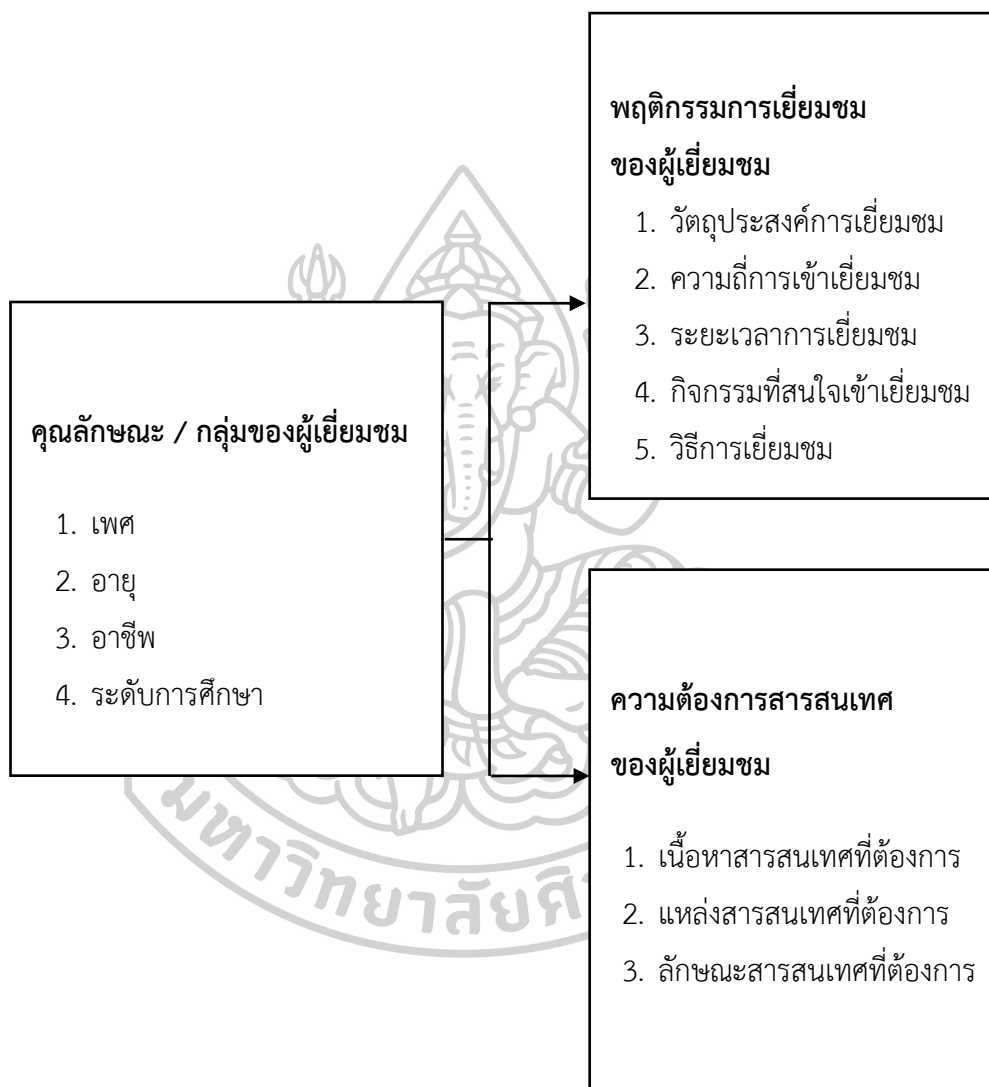
การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเยี่ยมชมเป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริการสารสนเทศจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการสารสนเทศได้อย่างแท้จริง นำไปสู่การเรียนรู้ การได้รับประสบการณ์ด้านศิลปะ และได้รับความเพลิดเพลินใจในการเข้าเยี่ยมชม

สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเผยแพร่สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตผ่าน Website และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบตัวอักษร ภาพ เสียง ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวมีการเผยแพร่ทั้งก่อนเกิดเหตุการณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม และสารสนเทศที่เกิดระหว่างเหตุการณ์และหลังเหตุการณ์ เช่น สารสนเทศที่ผ่านการบันทึกในระหว่างเหตุการณ์ เช่น ภาพเคลื่อนไหวในช่อง BACC ของ Youtube จากกิจกรรมเสวนาอบรมวิชาการ เป็นต้น สารสนเทศที่เกิดหลังเหตุการณ์ เช่น รายงานประจำปี รายงานข่าวพิธีเปิดนิทรรศการศิลปะ เป็นต้น

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมและเพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาสถิติการใช้บริการในปี 2559 มีผู้เข้าใช้บริการ จำนวน 1,274,136 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นชาวไทยเท่านั้น เนื่องจากไม่ทราบขนาดของจำนวนประชากรในปีพ.ศ. 2560 จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ William G. Cochran (1977) ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P แทน สัดส่วนของลักษณะที่สนใจประชากรเท่ากับ .30

Z แทน ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ .05 มีค่า Z = 1.96

d แทน สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรดังกล่าว ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 323 คน ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีก จำนวน 77 คน เพื่อข้อมูลบางชุดที่อาจไม่สมบูรณ์จึงได้ขนาด

ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน การเลือกตัวอย่างไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามชนิดปลายปิด (Closed end) และปลายเปิด (Opened End) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยมีตัวเลือกหลายคำตอบแต่ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Multiple choice single-response scale) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกคำตอบ (Check list) โดยมีตัวเลือกหลายคำตอบแต่ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Multiple choice single-response scale) และเลือกตอบได้หลายคำตอบ จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) เนื่องจากเป็นมาตรวัดทัศนคติที่ผู้ตอบได้พิจารณาระดับความต้องการจากความรู้สึกของตนเองซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา (Mehrens and Lehmann, 1984: 241) ประกอบด้วย ความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ ความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Opened End) โดยเขียนเชิงพรรณนาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมการเยี่ยมชม หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา แหล่งเรียนรู้ การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ
2. รวบรวมประเด็นเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เพื่อนิยามศัพท์ ตัวแปร กำหนดขอบเขตและการสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดกรอบและแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ศึกษาหลักการพัฒนาเครื่องมือวิจัยและการสร้างแบบสอบถาม

5. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดยปรับประยุกต์ข้อความจากแบบสอบถามของกมลวรรณ จันทวร (2555) ฐิตินันท์ เตชะไกรชนะ (2555) อิศราวดี ทองอินทร์และคณะ (2553) และจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

7. นำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านสารสนเทศศาสตร์ การจัดการหอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือวิจัย ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตามวิธีการของโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1977: 46-60) คำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

+1 = แนใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แนใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ (พวา พันธุ์เมฆา, 2549 :44) ส่วนข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์ให้แก้ไข ปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามรายข้อมีค่าอยู่ในระหว่าง 0.67- 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

8. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เวอร์ชัน 17 ในการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (Cronbach's Alpha coefficient)

เมื่อทดสอบความเชื่อมั่นแล้วได้ค่าเท่ากับ 0.85 จากการใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\alpha = N - 1 - \sum si^2$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ค่าความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของคำถาม
	si ²	แทน	กำลังสองของค่าความแปรปรวนแต่ละข้อ
	si ²	แทน	กำลังสองของค่าความแปรปรวนทั้งหมด

จากเกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค โดย Nunnally (1978: 245) เสนอว่า มาตรฐานของค่าความเที่ยง (Standard of Reliability) งานวิจัยเชิงสำรวจควรมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ดังนั้น ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Nunnally (1978: 245) สามารถนำมาใช้ในงานวิจัยได้

9. ดำเนินการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองตอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวเป็นครั้งสุดท้าย โดยผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้เพิ่มข้อความและตัวเลือกตอบเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ เมื่อนำไปทดสอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมักจะเลือกมากกว่า 1 คำตอบในบางข้อคำถาม จึงได้ปรับแก้ไขคำถามโดยระบุการเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบให้ชัดเจน ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

10. ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ จำนวน 400 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเพื่อเข้าเก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 จัดทำแบบสอบถามเพื่อแจกผู้เยี่ยมชมชาวไทย จำนวน 400 คน

2.2 เริ่มแจกแบบสอบถามในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560

2.3 กำหนดพื้นที่สำหรับแจกแบบสอบถามบริเวณประตูทางเข้า – ออกของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

2.4 ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามความสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม อธิบายลักษณะแบบสอบถาม พร้อมแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรับคืนด้วย

ตนเอง จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2.5 กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาทีต่อคน

3. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูล เพื่อเตรียมวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Statistics 17.0 for Windows โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติพารามेटริก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างจากกลุ่มประชากรตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ: 2555, 78) เป็นการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มอาชีพ

การกำหนดค่าคะแนนจากแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
มาก	หมายถึง	4	คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน
น้อย	หมายถึง	2	คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ มีดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ได้กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แบบ Post Hoc Multiple Comparisons ด้วยวิธีของ Scheffe

กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	หมายถึง	ประชากร
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
M.D.	หมายถึง	ผลต่างค่าเฉลี่ย (Mena Difference)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	หมายถึง	ค่าสถิติในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างประชากร 2 กลุ่มขึ้นไป
Sig	หมายถึง	นัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
S.S.	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
df	หมายถึง	ระดับความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะทั่วไป นำมาประมวลและจัดกลุ่ม

จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความและมีตารางประกอบในบทที่ 4 และสรุป อภิปรายผลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ นำเสนอในบทที่ 5 ตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.85 มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เยี่ยมชมชาวไทยที่เข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในเดือนกรกฎาคม 2560 ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) และการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธีของ Scheffe (Scheffe's method)

โดยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสารสนเทศ

รายละเอียดการวิเคราะห์ผลการศึกษา เป็นไปตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

การนำเสนอข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาของผู้เยี่ยมชม ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตารางที่ 1 - 4 ดังนี้

1.1 เพศของผู้เยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน (ร้อยละ 54.5) และเพศชาย จำนวน 182 คน (ร้อยละ 45.5) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
ชาย	182	45.5
หญิง	218	54.5

1.2 อายุของผู้เยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 40 ปี จำนวน 258 คน (ร้อยละ 64.5) รองลงมาคือ ผู้เยี่ยมชมมีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 110 คน (ร้อยละ 27.5) และน้อยที่สุด คือ ผู้เยี่ยมชมอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.3) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	110	27.5
อายุ 21-40 ปี	258	64.5
อายุ 41-60 ปี	31	7.8
อายุ 60 ปีขึ้นไป	1	0.3

1.3 อาชีพของผู้เยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาวิชาศิลปะ จำนวน 181คน (ร้อยละ 45.3) รองลงมา คือ บุคคลทั่วไป จำนวน 163 คน (ร้อยละ 40.8) น้อยที่สุด คือ นักวิชาการ/ศิลปิน จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.5) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะ	181	45.3
นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาด้านศิลปะ	46	11.5
นักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปิน	10	2.5
บุคคลทั่วไป	163	40.8

1.4ระดับการศึกษาของผู้เยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 283 คน (ร้อยละ 70.8) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 67 คน (ร้อยละ 16.8) น้อยที่สุดคือ ระดับปริญญาโท/เอก จำนวน 50 คน (ร้อยละ 12.5) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน) (N=400)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	67	16.8
อนุปริญญา / ปริญญาตรี	283	70.8
ปริญญาโท / ปริญญาเอก	50	12.5

ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประสบการณ์การเยี่ยมชม วัตถุประสงค์ในการเยี่ยมชม ปัจจัยในการเยี่ยมชม กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเยี่ยมชม กิจกรรมที่เคยเข้าเยี่ยมชม แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต รูปแบบการนำชมที่ต้องการ วันและเวลาทำการที่สะดวกต่อการเยี่ยมชม ระยะเวลาในการเยี่ยมชม ลักษณะการเดินทางที่สะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชม ความพึงพอใจของผู้เยี่ยมชมในภาพรวม ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตารางที่ 5 - 16 ดังนี้

2.1 ประสบการณ์การเข้าเยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด จำนวนมากกว่า 5 ครั้งต่อปี จำนวน 147 คน (ร้อยละ 36.8) รองลงมาคือ มาครั้งแรก จำนวน 100 คน (ร้อยละ 25.0) น้อยที่สุด คือ จำนวน 3 - 5 ครั้งต่อปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 15.8) ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชม

จำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
ครั้งแรก	100	25.0
จำนวน 1-2 ครั้งต่อปี	90	22.5
จำนวน 3-5 ครั้งต่อปี	63	15.8
มากกว่าจำนวน 5 ครั้งต่อปี	147	36.8

2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

จากการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชมเพื่อการพักผ่อน / ท่องเที่ยวมากที่สุด จำนวน 301 คน (ร้อยละ 75.3) รองลงมา คือ เพื่อชื่นชมความงามของงานศิลปะ จำนวน 271 คน (ร้อยละ 67.8) เพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 114 คน (ร้อยละ 28.5) น้อยที่สุด คือ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 4.3) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
เพื่อเข้าร่วมพิธีเปิดงานนิทรรศการศิลปะ	71	17.8
เพื่อการพักผ่อน / ท่องเที่ยว	301	75.3
เพื่อชื่นชมความงามของงานศิลปะ	271	67.8
เพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	114	28.5
เพื่อเรียนรู้ด้านเทคนิค การใช้วัสดุสร้างสรรค์งานศิลปะ	66	16.5
เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและเสวนา	42	10.5
เพื่อเข้ากิจกรรมเสวนา การอภิปรายทางวิชาการ	53	13.3
เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ	17	4.3
เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุดศิลปะ	46	11.5
เพื่อรับชมงานแสดงดนตรีและนาฏศิลป์	55	13.8
เพื่อใช้บริการร้านค้า / ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม	104	26.0
อื่น ๆ	23	5.8

2.3 ข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร คือ ไม่มีผลใด ๆ ขึ้นอยู่กับเวลาและความสะดวก จำนวน 229 คน (ร้อยละ 57.3) รองลงมาคือ ข้อมูลกิจกรรมหรือนิทรรศการศิลปะโดยศิลปินที่มีชื่อเสียงหรือตามเทศกาลวาระโอกาสสำคัญ จำนวน 181 คน (ร้อยละ 45.3) ข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ ผู้เยี่ยมชมได้รับคำบอกเล่า เชิญชวนจากบุคคล จำนวน 151 คน (ร้อยละ 37.8) ดังในรายละเอียดตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
ข้อมูลกิจกรรมหรือนิทรรศการศิลปะโดยศิลปินที่มีชื่อเสียงหรือตามเทศกาลวาระโอกาสสำคัญ	181	45.3
ได้รับคำบอกเล่า เชิญชวนจากบุคคล	151	37.8
ไม่มีผลใด ๆ ขึ้นอยู่กับเวลาและความสะดวก	229	57.3

2.4 รูปแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเข้าเยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่กระตุ้นผู้เยี่ยมชมให้ความสนใจมากที่สุดคือ กิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ จำนวน 305 คน (ร้อยละ 76.3) รองลงมาคือ กิจกรรมการแสดงดนตรีละครและนาฏศิลป์ จำนวน 141 คน (ร้อยละ 35.3) กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการน้อยที่สุดคือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม จำนวน 47 คน (ร้อยละ 11.8) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามรูปแบบกิจกรรม
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
กิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	305	76.3
กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)	47	11.8
กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ (Art Workshop)	79	19.8
กิจกรรมบรรยาย เสวนาทางวิชาการ และศิลปะสนทนา (Art Talk)	82	20.5
กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse)	113	28.3
กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์	141	35.3
กิจกรรมสร้างสรรค์ในชุมชนทางศิลปะ / ร้านค้าต่างๆ	101	25.3

2.5 กิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วมในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเที่ยวชมหอศิลป์ จำนวน 270 คน (ร้อยละ 67.5) รองลงมาคือ เข้าร่วมชมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ จำนวน 217 คน (ร้อยละ 54.3) กิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วมน้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) จำนวน 11 คน (ร้อยละ 2.8) ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามกิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วม
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมที่เคยเข้าร่วม ในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
กิจกรรมพิธีเปิดนิทรรศการศิลปะ	76	19.0
ชมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	217	54.3
เที่ยวชมหอศิลป์	270	67.5
ศึกษาดูงานจัดโดยสถาบันการศึกษา	53	13.3
กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)	11	2.8
กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk)	47	11.8
กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse)	34	8.5
กิจกรรมบรรยาย อภิปราย และเสวนาทางวิชาการ	53	13.3
กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ (Art Camp)	21	5.3
กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์	50	12.5
กลุ่มชุมชนด้านศิลปะ เช่น ดนตรี ภาพยนตร์	47	11.8
ห้องสมุดศิลปะ	103	25.8
ใช้บริการร้านค้า ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม	114	28.5

2.6 การรู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่รู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตในช่องทาง Facebook มากที่สุด จำนวน 235 คน (ร้อยละ 58.8) รองลงมา คือ ช่องทาง Website จำนวน 140 คน (ร้อยละ 35.0) น้อยที่สุด คือ ช่องทาง Youtube จำนวน 34 คน (ร้อยละ 8.5) ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
Website	140	35.0
Facebook	235	58.8
Youtube	34	8.5
Instagram	64	16.0
Twitter	44	11.0

2.7 วิธีการนำชมที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่พบว่าผู้เยี่ยมชมต้องการเข้าเยี่ยมชมด้วยตนเองมากที่สุด จำนวน 303 คน (ร้อยละ 75.8) รองลงมาคือ ต้องการการนำชมโดยศิลปิน จำนวน 57 คน (ร้อยละ 14.3) และต้องการเยี่ยมชมผ่านระบบออนไลน์น้อยที่สุด จำนวน 13 คน (ร้อยละ 3.3) ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวิธีการนำชม

วิธีการนำชมที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
นำชมโดยศิลปิน	57	14.3
นำชมโดยภัณฑารักษ์	25	6.3
เยี่ยมชมด้วยตนเอง	303	75.8
เยี่ยมชมผ่านระบบออนไลน์	13	3.3
อื่นๆ)ไม่ระบุ(2	0.5

2.8 ช่วงเวลาสะดวกเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมสะดวกเข้าเยี่ยมชมในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์มากที่สุด จำนวน 259 คน (ร้อยละ 64.8) รองลงมา คือ สะดวกเข้าเยี่ยมชมทุกวันทำการ จำนวน 92 คน (ร้อยละ 23.0) น้อยที่สุด คือ วันอังคาร -วันศุกร์ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 12.3)

ตั้งรายละเอียดตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวันทำการ

ช่วงเวลาที่สะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
วันอังคาร - วันศุกร์	49	12.3
วันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์	259	64.8
สะดวกทุกวันทำการ	92	23.0

2.9 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมใช้เวลาโดยเฉลี่ยในการเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด คือ 2-1 ชั่วโมง จำนวน 229 คน (ร้อยละ 57.3) รองลงมา คือ ใช้เวลา 2-4 ชั่วโมง จำนวน 149 คน (ร้อยละ 37.3) และระยะเวลาโดยเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 5 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.5)

ตั้งรายละเอียดตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระยะเวลาโดยเฉลี่ย

ระยะเวลาโดยเฉลี่ย	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
1 - 2 ชั่วโมง	229	57.3
2 - 4 ชั่วโมง	149	37.3
5 ชั่วโมงขึ้นไป	22	5.5

2.10 ช่วงเวลาที่สะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชม

จากการศึกษาพบว่า ช่วงเวลาที่ผู้เยี่ยมชมสะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ เวลา 17.00-21.00 น. (ร้อยละ 69.3) รองลงมาคือ สะดวกเข้าเยี่ยมชมในเวลา 17.00 – 21.00 น. จำนวน 87 คน (ร้อยละ 21.8) น้อยที่สุด คือ สะดวกเข้าเยี่ยมชมเวลา 10.00 – 12.00 น. จำนวน 36 คน (ร้อยละ 9.0) ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามช่วงเวลา

ช่วงเวลาที่สะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
เวลา 10.00 – 12.00 น.	36	9.0
เวลา 12.00 – 17.00 น.	277	69.3
เวลา 17.00 – 21.00 น.	87	21.8

2.11 วิธีเดินทางเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมเดินทางมาหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครด้วยรถไฟฟ้าบีทีเอสมากที่สุด จำนวน 272 คน (ร้อยละ 68) รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทาง จำนวน 60 คน (ร้อยละ 15.0) และเดินทางด้วยรถมอเตอร์ไซด์ส่วนบุคคลน้อยที่สุด จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.3) ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามวิธีเดินทางเข้าเยี่ยมชม

วิธีเดินทางเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
รถไฟฟ้าบีทีเอส	272	68.0
รถโดยสารประจำทาง	60	15.0
รถยนต์สาธารณะ (แท็กซี่)	18	4.5
เรือ	10	2.5
รถยนต์ส่วนบุคคล	35	8.8
รถมอเตอร์ไซด์ส่วนบุคคล	5	1.3

2.12 ระดับความสนใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าเมื่อสรุปในภาพรวมแล้ว ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความสนใจในการเข้าเยี่ยมชมในระดับมาก จำนวน 208 คน (ร้อยละ 52.0) รองลงมาคือ ระดับปานกลาง จำนวน 112 คน (ร้อยละ 28.0) ผู้เยี่ยมชมที่ให้ความสนใจเข้าเยี่ยมชมน้อยที่สุดในระดับน้อย จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.8) ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้เยี่ยมชม จำแนกตามระดับความสนใจเข้าเยี่ยมชม

ระดับความสนใจเข้าเยี่ยมชม	จำนวน (คน) (n=400)	ร้อยละ
มากที่สุด	71	17.8
มาก	208	52.0
ปานกลาง	112	28.0
น้อย	3	0.8
น้อยที่สุด	6	1.5

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

การนำเสนอข้อมูลในตอนที 3 ประกอบด้วย ความต้องการสารสนเทศด้านสารสนเทศพื้นฐาน ความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ ความต้องการแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ความต้องการลักษณะสารสนเทศ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตารางที่ 17 – 28 ดังนี้

3.1 ความต้องการสารสนเทศด้านสารสนเทศพื้นฐาน

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ด้านวันเวลาทำการ ($\bar{X} = 4.11$) สถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง ($\bar{X} = 4.03$) และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ($\bar{X}=4.03$) ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อมูลด้านประวัติศิลปะ เทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ พิธีเปิด ($\bar{X} = 3.92$) การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) ($\bar{X} = 3.93$) อยู่ในระดับปานกลาง สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุดคือ งานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ($\bar{X} = 3.66$)

เมื่อพิจารณาจากรายด้าน จำแนกตามอาชีพ พบว่า

นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้าน วัน เวลาทำการมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง ($\bar{X} = 4.11$) สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุด คือ งานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ($\bar{X} = 3.65$)

นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ด้าน ข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรคงานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และ การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) ($\bar{X} = 4.11$) สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุด คือ งานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ($\bar{X} = 3.67$)

นักวิชาการศิลปะ ศิลปิน มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ด้านข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทางมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ ข้อมูลประวัติศิลปิน ($\bar{X} = 4.20$) ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ($\bar{X} = 4.20$) สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุด คือ การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) ($\bar{X} = 3.70$)

บุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ด้านวัน เวลาทำการมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมา คือ ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง ($\bar{X} = 3.97$) ข้อมูลประวัติศิลปิน ($\bar{X} = 3.93$) และ ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ($\bar{X} = 3.93$) สารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุด คือ งานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ($\bar{X} = 3.66$)

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

สารสนเทศพื้นฐาน	อาชีพ (n=400)														
	นักเรียน /นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ (n=181)			นักเรียน /นักศึกษา สาขาวิชาศิลปะ (n=46)			นักวิชาการ ศิลปิน (n=10)			บุคคลทั่วไป (n=163)			รวม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ข้อมูลวัน เวลาทำการ	4.23	0.69	มาก	3.96	0.99	มาก	4.10	0.99	มาก	4.04	0.84	มาก	4.11	0.80	มาก
ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง	4.11	0.86	มาก	3.87	0.98	มาก	4.30	0.68	มาก	3.97	0.85	มาก	4.03	0.87	มาก
ข้อมูลประวัติศิลปิน	3.75	0.86	มาก	3.96	1.01	มาก	4.20	0.79	มาก	3.93	0.76	มาก	3.86	0.84	มาก
ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	3.97	0.84	มาก	4.20	0.69	มาก	4.20	0.79	มาก	3.93	0.76	มาก	4.03	0.79	มาก
ข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ	3.93	0.85	มาก	4.26	0.74	มาก	4.10	0.99	มาก	3.80	0.92	มาก	3.92	0.88	มาก
ข้อมูลพิธีเปิดงานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	3.65	0.95	มาก	3.67	0.90	มาก	3.90	0.88	มาก	3.66	0.91	มาก	3.66	0.92	มาก
การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour)	4.06	0.80	มาก	4.11	0.77	มาก	3.70	0.95	มาก	3.75	0.92	มาก	3.93	0.86	มาก

3.11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการเนื้อหาสารสนเทศพื้นฐาน จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ในประเด็นข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเนื้อหาสารสนเทศพื้นฐานด้านข้อมูล วัน เวลาทำการ ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง ข้อมูลประวัติศิลปิน ข้อมูลพิธีเปิดงานจัดแสดงงานนิทรรศการศิลปะ ข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการเนื้อหาสารสนเทศ พื้นฐาน
ที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

สารสนเทศพื้นฐาน	แหล่งความแปรปรวน	S.S.	df	M.S.	F	Sig.
ข้อมูล วัน เวลาทำการ	ระหว่างกลุ่ม	4.41	3	1.47	2.30	0.08
	ภายในกลุ่ม	252.30	396	0.64		
	รวม	256.71	399			
ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การ เดินทาง	ระหว่างกลุ่ม	3.69	3	1.23	1.64	0.18
	ภายในกลุ่ม	295.95	396	0.67		
	รวม	299.64	399			
ข้อมูลประวัติศิลปิน	ระหว่างกลุ่ม	3.76	3	1.25	1.88	0.13
	ภายในกลุ่ม	263.48	396	0.67		
	รวม	267.24	399			
ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์งาน ศิลปะ	ระหว่างกลุ่ม	8.15	3	2.72	3.57	0.01*
	ภายในกลุ่ม	301.29	396	0.76		
	รวม	309.44	399			
ข้อมูลด้านเทคนิคการ สร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	2.18	3	0.73	1.17	0.32
	ภายในกลุ่ม	246.40	396	0.62		
	รวม	248.58	399			
ข้อมูลพิธีเปิดงานจัดแสดง งานนิทรรศการศิลปะ	ระหว่างกลุ่ม	0.62	3	0.21	0.24	0.87
	ภายในกลุ่ม	338.82	396	0.86		
	รวม	339.44	399			
การจัดแสดงนิทรรศการ ศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour)	ระหว่างกลุ่ม	10.11	3	3.37	4.65	0.00*
	ภายในกลุ่ม	287.07	396	0.72		
	รวม	297.18	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน เป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาศาขาศิลปะ มีความต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้านข้อมูลแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะมากกว่าบุคคลทั่วไป

ส่วนสารสนเทศพื้นฐานด้านการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีความต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้านการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) มากกว่าบุคคลทั่วไป

ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการเนื้อหาสารสนเทศพื้นฐานที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

สารสนเทศพื้นฐาน	อาชีพ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)			
		นักเรียน / นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขา ศิลปะ	นักเรียน / นักศึกษา สาขาวิชา ศิลปะ	นักวิชาการ ศิลปิน	บุคคล ทั่วไป
ข้อมูล แรงบันดาลใจ	นักเรียน /นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ		0.33-	-0.17	-0.14
ในการสร้างสรรค์ งานศิลปะ	นักเรียน /นักศึกษา สาขาวิชาศิลปะ	0.33		0.16	0.46*
	นักวิชาการ ศิลปิน	0.17	-0.16		0.30
	บุคคลทั่วไป	-0.14	-0.46*	-0.30	
การ จัด แสดง นิทรรศการศิลปะ เสมือนจริง (Virtual Tour)	นักเรียน /นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ		0.05-	0.36	*0.31
	นักเรียน /นักศึกษา สาขาวิชาศิลปะ	0.05		0.41	0.35
	นักวิชาการ ศิลปิน	0.36-	0.41-		0.05-
	บุคคลทั่วไป	*0.31-	0.35-		0.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ความต้องการสารสนเทศด้านสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse) ($\bar{X} = 3.77$) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) ($\bar{X} = 3.50$)

เมื่อพิจารณารายด้าน จำแนกตามอาชีพ พบว่า

นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มากที่สุด คือ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse) ($\bar{X} = 3.75$) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมบรรยาย อภิปราย เสวนาทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.52$)

นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มากที่สุด คือ กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse) ($\bar{X} = 3.87$) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) ($\bar{X} = 3.43$)

นักวิชาการ ศิลปิน มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มากที่สุด คือ กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) ($\bar{X} = 3.70$) กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ (Art Workshop) ($\bar{X} = 3.70$) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

บุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มากที่สุด คือ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมาคือ คือ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse) ($\bar{X} = 3.77$) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) ($\bar{X} = 3.40$)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

สารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ	อาชีพ (n=400)														
	นักเรียน /นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ (n=181)			นักเรียน /นักศึกษา สาขาวิชาศิลปะ (n=46)			นักวิชาการ ศิลปิน (n=10)			บุคคลทั่วไป (n=163)			รวม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)	3.59	0.94	มาก	3.43	0.81	ปาน กลาง	3.70	0.95	มาก	3.40	0.97	ปาน กลาง	3.50	0.94	ปาน กลาง
กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้าน ศิลปะ (Art Workshop)	3.64	0.89	มาก	3.83	1.02	มาก	3.70	0.82	มาก	3.64	0.95	มาก	3.67	0.93	มาก
กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Workshop)	3.54	0.89	มาก	3.93	0.80	มาก	3.90	0.88	มาก	3.53	0.93	มาก	3.59	0.90	มาก
กิจกรรมบรรยาย อภิปราย เสวนาทางวิชาการ	3.52	0.93	มาก	3.72	0.94	มาก	3.60	0.84	มาก	3.48	0.93	ปาน กลาง	3.53	0.93	มาก
กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและ เสวนา (Cinema Diverse)	3.75	0.94	มาก	3.87	0.75	มาก	3.60	0.52	มาก	3.77	0.91	มาก	3.77	0.90	มาก
กิจกรรมการแสดงดนตรี ละคร และนาฏศิลป์	3.87	0.87	มาก	3.63	1.02	มาก	3.50	0.53	ปาน กลาง	3.82	0.90	มาก	3.81	0.89	มาก

3.2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพต่างๆ มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน ดังนี้

ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ แพบทุกกิจกรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่างจากกิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังรายละเอียดในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ จำแนกตามอาชีพ

สารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ	แหล่งความ แปรปรวน	S.S.	df	M.S.	F	Sig.
กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)	ระหว่างกลุ่ม	3.77	3	1.26	1.43	0.23
	ภายในกลุ่ม	348.23	396	0.88		
	รวม	352.00	399			
กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านศิลปะ (Art Workshop)	ระหว่างกลุ่ม	1.38	3	0.46	0.53	0.66
	ภายในกลุ่ม	343.73	396	0.87		
	รวม	345.11	399			
กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk)	ระหว่างกลุ่ม	7.59	3	2.53	3.18	0.02*
	ภายในกลุ่ม	315.35	396	0.80		
	รวม	322.94	399			
กิจกรรมบรรยาย อภิปราย เสวนาทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.11	3	0.70	0.82	0.49
	ภายในกลุ่ม	341.58	396	0.86		
	รวม	343.70	399			
กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรร และเสวนา (Cinema Diverse)	ระหว่างกลุ่ม	0.84	3	0.28	0.35	0.79
	ภายในกลุ่ม	321.07	396	0.81		
	รวม	321.91	399			
กิจกรรมการแสดง ดนตรี ละคร และนาฏศิลป์	ระหว่างกลุ่ม	3.06	3	1.02	1.28	0.28
	ภายในกลุ่ม	315.88	396	0.80		
	รวม	318.94	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ ประเภทกิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) เป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมอาชีพนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ และบุคคลทั่วไปมีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสนทนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 23

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ ประเภทกิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) จำแนกตามอาชีพ

สารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ	อาชีพ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)			
		นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ	นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ	นักวิชาการศิลปิน	บุคคลทั่วไป
กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk)	นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ				0.01*
	นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ	0.40		0.03	0.41
	นักวิชาการศิลปิน	0.36	0.03		0.37
	บุคคลทั่วไป	-0.01	-0.41	-0.37	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05.

3.3 แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ช่องทาง Facebook มากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ Website ($\bar{X} = 3.89$) และน้อยที่สุด คือ Twitter ($\bar{X} = 3.32$)

เมื่อพิจารณารายด้าน จำแนกตามอาชีพ พบว่า

นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ Facebook ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ Instagram ($\bar{X} = 3.85$) และน้อยที่สุด คือ Youtube ($\bar{X} = 3.54$)

นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ Facebook ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมาคือ Website ($\bar{X} = 3.83$) และน้อยที่สุด คือ Twitter ($\bar{X} = 3.22$)

นักวิชาการ ศิลปิน มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ Facebook ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือ Website ($\bar{X} = 3.83$) และน้อยที่สุด คือ Twitter ($\bar{X} = 3.00$)

บุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ Facebook ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ Website ($\bar{X} = 4.00$) และน้อยที่สุด คือ Twitter ($\bar{X} = 3.07$)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต	อาชีพ (n=400)														
	นักเรียน /นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ (n=181)			นักเรียน /นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ (n=46)			นักวิชาการ ศิลปิน (n=10)			บุคคลทั่วไป (n=163)			รวม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
Website	3.81	1.21	มาก	3.83	0.95	มาก	3.80	1.03	มาก	4.00	0.99	มาก	3.89	1.09	มาก
Facebook	4.27	0.90	มาก	4.39	0.71	มาก	3.90	0.88	มาก	4.32	0.89	มาก	4.30	0.87	มาก
Youtube	3.54	1.10	มาก	3.48	1.07	ปานกลาง	3.40	1.07	ปานกลาง	3.56	1.11	มาก	3.54	1.09	มาก
Twitter	3.59	1.17	มาก	3.22	1.25	ปานกลาง	3.00	0.94	ปานกลาง	3.07	1.19	ปานกลาง	3.32	1.20	ปานกลาง
Instragram	3.82	1.14	มาก	3.65	1.10	มาก	3.40	1.07	ปานกลาง	3.45	1.10	ปานกลาง	3.64	1.13	มาก

3. 3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมแต่ละอาชีพมีความต้องการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ Website Facebook Youtube ต่างจาก Twitter และ Instagram ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จำแนกตามอาชีพ

แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต	แหล่งความแปรปรวน	S.S.	Df	M.S.	F	Sig.
Website	ระหว่างกลุ่ม	3.50	3	1.17	0.98	0.40
	ภายในกลุ่ม	472.44	396	1.19		
	รวม	475.94	399			
Facebook	ระหว่างกลุ่ม	2.19	3	0.73	0.95	0.41
	ภายในกลุ่ม	303.00	396	0.77		
	รวม	305.19	399			
Youtube	ระหว่างกลุ่ม	0.47	3	0.16	0.13	0.94
	ภายในกลุ่ม	476.89	396	1.20		
	รวม	477.36	399			
Twitter	ระหว่างกลุ่ม	24.67	3	8.22	5.88	0.00*
	ภายในกลุ่ม	554.01	396	1.40		
	รวม	578.68	399			
Instagram	ระหว่างกลุ่ม	12.68	3	4.23	3.39	0.02*
	ภายในกลุ่ม	493.48	396	1.25		
	รวม	506.16	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมในกลุ่มอาชีพนักเรียน /นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ช่องทาง Twitter และ Instagram มากกว่าบุคคลทั่วไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต	อาชีพ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)			
		นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ	นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ	นักวิชาการ ศิลปิน	บุคคลทั่วไป
Twitter	นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ		0.37	0.59	.518*
	นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ	-0.37		0.22	0.15
	นักวิชาการ ศิลปิน	-0.59	-0.22		-0.07
	บุคคลทั่วไป	-.518*	-0.15	0.07	
Instagram	นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ		-0.17	0.42	.375*
	นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ	-0.17		0.25	0.20
	นักวิชาการ ศิลปิน	-0.42	-0.25		-0.05
	บุคคลทั่วไป	-.375*	-0.20	0.05	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ลักษณะสารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมมีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือ ด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) (\bar{x} = 4.30) รองลงมาคือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness) (\bar{x} = 4.26) น้อยที่สุด คือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) (\bar{x} = 4.14) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้าน จำแนกตามอาชีพ พบว่า

นักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือ ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) (\bar{x} = 4.39) รองลงมาคือ ความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility) (\bar{x} = 4.30) และน้อยที่สุด คือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) (\bar{x} = 4.19)

นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility) (\bar{x} = 4.33) รองลงมาคือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness) (\bar{x} = 4.28) และน้อยที่สุด คือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) (\bar{x} = 4.22) ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) (\bar{x} = 4.22) การใช้งานง่าย (User Friendly) (\bar{x} = 4.22)

นักวิชาการ ศิลปิน มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness) (\bar{x} = 4.20) ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) (\bar{x} = 4.20) รองลงมาคือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) (\bar{x} = 4.10) และน้อยที่สุด คือ ความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility) (\bar{x} = 3.80)

บุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือ ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) (\bar{x} = 4.23) รองลงมาคือ คือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness) (\bar{x} = 4.21) และน้อยที่สุด คือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) (\bar{x} = 4.06)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ลักษณะสารสนเทศ	อาชีพ (n=400)														
	นักเรียน /นักศึกษา ที่ไม่ใช่สาขาศิลปะ (n=181)			นักเรียน /นักศึกษา สาขาวิชาศิลปะ (n=46)			นักวิชาการ ศิลปิน (n=10)			บุคคลทั่วไป (n=163)			รวม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness)	4.29	0.77	มาก	4.28	0.69	มาก	4.20	0.79	มาก	4.21	0.82	มาก	4.26	0.78	มาก
ปริมาณและความเหมาะสมของ ข้อมูล (Appropriateness)	4.19	0.73	มาก	4.22	0.70	มาก	4.10	0.74	มาก	4.06	0.77	มาก	4.14	0.74	มาก
ความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility)	4.30	0.71	มาก	4.33	0.63	มาก	3.80	0.92	มาก	4.20	0.85	มาก	4.25	0.77	มาก
ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing)	4.39	0.70	มาก	4.22	0.81	มาก	4.20	0.63	มาก	4.23	0.82	มาก	4.30	0.76	มาก
การใช้งานง่าย (User Friendly)	4.29	0.76	มาก	4.22	0.84	มาก	4.00	0.94	มาก	4.18	0.91	มาก	4.23	0.84	มาก

3.4.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ พบว่ากลุ่มอาชีพของผู้เยี่ยมชมมีความต้องการลักษณะสารสนเทศในทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ

ลักษณะสารสนเทศ	แหล่ง ความ แปรปรวน	S.S.	df	M.S.	F	Sig.
ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness)	ระหว่างกลุ่ม	0.59	3	0.20	0.32	0.81
	ภายในกลุ่ม	241.89	396	0.61		
	รวม	242.48	399			
ปริมาณและความเหมาะสม ของข้อมูล (Appropriateness)	ระหว่างกลุ่ม	1.87	3	0.62	1.13	0.34
	ภายในกลุ่ม	218.84	396	0.55		
	รวม	220.71	399			
ความสะดวกต่อ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	3.29	3	1.10	1.87	0.13
	ภายในกลุ่ม	231.71	396	0.59		
	รวม	235.00	399			
ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing)	ระหว่างกลุ่ม	2.82	3	0.94	1.63	0.18
	ภายในกลุ่ม	229.18	396	0.58		
	รวม	232.00	399			
การใช้งานง่าย (User Friendly)	ระหว่างกลุ่ม	1.57	3	0.52	0.74	0.53
	ภายในกลุ่ม	278.73	396	0.70		
	รวม	280.30	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสารสนเทศ

สรุปผลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ปรากฏความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ตารางแสดงความถี่ของข้อเสนอแนะ จำแนกตามประเด็น

ประเด็น	ความถี่ (คน)
รู้จักหอศิลป์ตั้งแต่ยังไม่เปิดทำการและติดตามข่าวสารหอศิลป์อย่างต่อเนื่อง	1
รู้จักหอศิลป์เนื่องจากเดินผ่าน / เป็นทางผ่านระหว่างเดินทาง	4
ควรมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง	2
ควรมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมประจำชั้นต่างๆ ชัดเจน	1
ควรมีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและครอบครัว	1
ควรจัดทำฐานข้อมูลศิลปะ ฐานข้อมูลศิลปิน	1
ควรจัดทำฐานข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลทุกอย่างของหอศิลป์ โดยสามารถกำหนดคำค้น สืบค้นได้ในระบบออนไลน์ (Single Search)	1

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.85 มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เยี่ยมชมชาวไทยที่เข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในเดือนกรกฎาคม 2560 ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) และการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธีของ Scheffe (Scheffe's method)

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชม

ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุดด้านอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะมากที่สุด ด้านระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระหว่างอนุปริญญา / ปริญญาตรี

พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชม มากกว่า 5 ครั้งต่อปี จำนวน 147 คน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่าผู้เยี่ยมชมมาครั้งแรก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75 จึงเป็นการเข้าเยี่ยมชมซ้ำ แต่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์หลัก พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีวัตถุประสงค์หลักในการเยี่ยมชมเพื่อการพักผ่อน / ท่องเที่ยวมากที่สุด จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.3 โดยผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เข้าเยี่ยมชมเมื่อมีเวลาและสะดวกในการเข้าเยี่ยมชม โดยผู้เยี่ยมชมสนใจกิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะมากที่สุด มีความต้องการเข้าเยี่ยมชมด้วย

ตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ การนำชมโดยศิลปิน และต้องการวิธีการนำชมโดยภัณฑารักษ์น้อยที่สุด ในการเยี่ยมชมใช้ระยะเวลาในการโดยเฉลี่ย 1-2 ชม. สะดวกเข้าเยี่ยมชมเวลา 12.00-17.00 น. ในวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์มากที่สุด ด้านการเดินทางพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถไฟฟ้ามหานครมากที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความสนใจในการเข้าเยี่ยมชมในระดับมาก

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน

ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน ด้านวันเวลาทำการ สถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อมูลด้านประวัติศิลปะ เทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ พิธีเปิด การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour) อยู่ในระดับปานกลาง สารสนเทศพื้นฐานที่ผู้เยี่ยมชมต้องการน้อยที่สุด คือ งานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความต้องการสารสนเทศพื้นฐาน เป็นรายคู่ พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีความต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้านข้อมูลแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะมากกว่าบุคคลทั่วไป

ความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ

ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศการจัดกิจกรรมทางศิลปะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ รองลงมา คือ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและเสวนา (Cinema Diverse) น้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ แทบทุกกิจกรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่างจากกิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ช่องทาง Facebook มากที่สุด คือ รองลงมา คือ Website และน้อยที่สุด คือ Twitter เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้เยี่ยมชมแต่ละอาชีพมีความต้องการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ Website Facebook Youtube ต่างจาก Twitter และ Instagram

ความต้องการลักษณะสารสนเทศ

ผู้เยี่ยมชมมีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศ มากที่สุด คือ ด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) รองลงมาคือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness) น้อยที่สุด คือ ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการลักษณะสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพของผู้เยี่ยมชมมีความต้องการลักษณะสารสนเทศในทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพรวมของผู้เยี่ยมชม และอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาด้านอายุของผู้เยี่ยมชม พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครน้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของภัททิศรี โชคอนันต์ตระกูล (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 65-69 ปี จำนวน 420 คน ซึ่งเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อเยี่ยมญาติ / เพื่อน เมื่อพิจารณาถึงผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาในทุกสาขาวิชา มีพฤติกรรมกรรมการเยี่ยมชมที่สอดคล้องกับการศึกษาของคมสิทธิ เกียนวัฒนา (2552: 162) คือ หอศิลป์วัฒนธรรมฯ มีการหมุนเวียนนิทรรศการ อีกทั้งมีป้ายประกาศ และงานประติมากรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจจากเยาวชนไทยได้เป็นอย่างดี เมื่อตรวจสอบประสบการณ์การเยี่ยมชม พบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมานิตา ศรีสิตานนท์ (2543) และฐิตินันท์ เตชไกรชนะ (2554) ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าเยี่ยมชมจำนวน 3-5 ครั้งต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจากการสำรวจดังกล่าวพบว่าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครสามารถตอบสนองต่อความต้องการในด้านการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมซ้ำจำนวนหลายครั้ง โดยสิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชม คือ วัน เวลาที่สะดวก วันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ในเวลา 12.00 – 17.00 น. ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ย 2-4 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาในภาพรวม รูปแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบาทหลักของหอศิลป์ คือ เป็นพื้นที่การจัดแสดงงานนิทรรศการศิลปะ

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพและพฤติกรรมการเยี่ยมชม พบว่า กลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 45.3 มีสัดส่วนการเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากกว่า นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาด้านศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 11.5 และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปิน คิดเป็นร้อยละ 2.5 มีสัดส่วนต่างกัน ร้อยละ 31.3 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในสถานที่ตั้งของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการเดินทางโดยรถสาธารณะ และยานพาหนะส่วนบุคคล อีกทั้งอยู่ใกล้สถาบันการศึกษาหลายแห่งที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาด้านศิลปะ แต่พบว่าผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาด้านศิลปะ และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลนั้น เป็นวันที่มีพิธีการเปิดนิทรรศการงานศิลปะและมีศิลปินที่เข้าร่วมพิธีเปิดดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ขออนุญาตตอบแบบสอบถามและสอบถามความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม พบว่าศิลปินหลายท่านไม่สะดวกตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย ทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประเภทนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีจำนวนน้อยกว่าความเป็นจริงที่ปรากฏ เมื่อพิจารณาด้านสถานที่ตั้งของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครซึ่งรายล้อมไปด้วยห้างสรรพสินค้า พบว่านักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะให้ความสนใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมฯ มากกว่าการใช้บริการห้างสรรพสินค้า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า เทียบชมหอศิลป์ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และสนใจใช้บริการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 จึงสรุปได้ว่า ผู้เยี่ยมชมมีพฤติกรรมการเยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครโดยให้ความสนใจในแง่มุมของการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและให้ความสนใจใช้บริการร้านค้า ร้านอาหาร และเครื่องดื่มทั้ง ที่สถานที่ตั้งดังกล่าวรายล้อมด้วยห้างสรรพสินค้ามากมาย

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เป็นกิจกรรมที่เกิดการกระตุ้นผู้เยี่ยมชมให้เข้าร่วมกิจกรรมในระดับน้อยที่สุด รวมถึงผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วมกิจกรรมภัณฑารักษ์ในระดับน้อยที่สุด ผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มอาชีพมีความประสงค์เข้าเยี่ยมชมด้วยตนเองมากกว่ามีการนำชมนิทรรศการผลงานศิลปะโดยภัณฑารักษ์ นอกเหนือจากการเยี่ยมชมด้วยตนเองพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนหนึ่งยังมีความต้องการวิธีการนำชมโดยศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานนั้นๆ มากกว่ากิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม การนำชมโดยศิลปินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม คือ เพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และเพื่อเรียนรู้ด้านเทคนิคการใช้วัสดุสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 จึงอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเยี่ยมชมมีผลต่อการนำเสนอสารสนเทศในการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ควรมีการจัดกิจกรรมนำชมโดยศิลปิน หรือการนำเสนอสารสนเทศที่เหมาะสมต่อผู้เยี่ยมชม ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสารสนเทศได้จากการเยี่ยมชมด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้ผู้เยี่ยมชมรู้จักมากที่สุด พบว่า Facebook คือ ช่องทางการรับ

ข่าวสารที่ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมรู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมฯ เมื่อพิจารณาจากภาพรวมพบว่าผู้เยี่ยมชมมีความสนใจเข้าเยี่ยมชมในระดับมาก

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาที่ไม่ใช่ศิลปะ สอดคล้องกับการจำแนกกลุ่มผู้เยี่ยมชมของ จิรา จงกล (2532) นิคม มุสิกคามะ และคณะ (2521) ซึ่งได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาการจัดนิทรรศการให้สอดคล้องกับประเภทผู้เยี่ยมชมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มมีประสบการณ์ ความสนใจและความรู้ที่แตกต่างกันส่งผลถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่าง เมื่อพิจารณาถึงประเด็นสำคัญด้านความต้องการสารสนเทศพื้นฐานของนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรคงานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ มากที่สุดแตกต่างจากผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพอื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาด้านความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Edwards, Loomis and Fusco (1990: 20-35) พบว่า ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศเพื่อเยี่ยมชม แนวคิดหลักของนิทรรศการ เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้ เข้าใจการสื่อความหมาย วิธีการสร้างสรรคงานศิลปะ สอดคล้องกับการศึกษาของธมน ศรีขาว (2555: บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาทัศนะของนิสิตเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะของนิสิต ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาด้านศิลปะพบว่า ทัศนะของนิสิตคือได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีทำงานศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศน้อยที่สุด แม้ว่าภัณฑารักษ์จะมีบทบาทในการคาดการณ์ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม ซึ่งมีผลต่อการถ่ายทอดสารสนเทศที่เหมาะสมตามประเภทกลุ่มอายุและอาชีพของผู้เยี่ยมชม (M, 2003) สอดคล้องกับการศึกษาของ Fernández-Keys (2010) (2010) พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักเรียนไม่ต้องการสารสนเทศเชิงวิชาการมากเกินไป ICOM (2004: 129) และ Smith (2006) ได้เสนอว่า สารสนเทศในหอศิลป์มีความสำคัญต่อผู้เยี่ยมชมและกระตุ้นประสบการณ์ในการเข้าเยี่ยมชม ควรนำเสนอสารสนเทศให้เหมาะกับช่วงวัย และเหมาะสมกับเยาวชน อย่างไรก็ตาม ผู้เยี่ยมชมยังคงมีความต้องการสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ ทั้งจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศทางศิลปะ รวมถึงป้ายคำบรรยายวัตถุ ประวัตินิศิลป์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ พบว่าผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะ และบุคคลทั่วไป มีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะประเภทกิจกรรมดนตรี ละครและนาฏศิลป์มากที่สุด ต่างจากนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ด้านศิลปะ และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีความต้องการสารสนเทศด้าน

การจัดกิจกรรมทางศิลปะประเภทศิลปะสนทนา (Art Talk) มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าอาชีพของผู้เยี่ยมชมมีผลต่อความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศด้านสถานที่ตั้ง วัน เวลาทำการสอดคล้องกับพฤติกรรมการเยี่ยมชมที่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมซ้ำ เนื่องจากผู้เยี่ยมชมมีความคุ้นเคย จึงมีความต้องการสารสนเทศพื้นฐานประเด็นดังกล่าวน้อย ผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่มอาชีพมีความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่แตกต่างกัน คือ ผู้เยี่ยมชมต้องการสารสนเทศจาก Website มากที่สุด รองลงมาคือ Facebook และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้น้อยสุด คือ Twitter และ Instagram ซึ่งไม่สอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี (2560: 25-26) พบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการใช้งานมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ Youtube และอันดับสอง คือ Facebook ผลการวิจัยไม่สอดคล้องเมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอาชีพนักเรียนและนักศึกษาสาขาที่ไม่ใช่ศิลปะและสาขาวิชาศิลปะ ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับผู้ตอบแบบสำรวจพฤติกรรมกลุ่ม Gen Z พบว่ากลุ่ม Gen Y และ Gen Z มีการใช้งาน Youtube มากเป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่ Gen X และ Baby Boomer ซึ่งมีช่วงวัยดังกล่าวเทียบเคียงเท่ากับผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักวิชาการ ศิลปิน และบุคคลทั่วไป พบว่ามีความสอดคล้องด้านการใช้งาน Facebook รองลงมาคือ Youtube ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศในด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพงษ์ สุวรรณวิจิตร (2555) ศิริวัฒน์ แสนเสริม (2549) ธีรรัตน์ นาคุบุตร (2553) ได้ศึกษาเรื่องสารสนเทศเกี่ยวกับหอศิลป์วัฒนธรรมฯ การพัฒนาหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทางศิลปวัฒนธรรมนั้น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน มีการจัดการด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของหอศิลป์อย่างเป็นรูปธรรมรวมถึงกำหนดความถี่ที่เหมาะสมในการเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บไซต์ มีการพัฒนาและปรับปรุงสื่อให้มีความน่าสนใจผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทั่วถึงอย่างไร้ข้อจำกัด

จากการเก็บข้อมูล ผู้เยี่ยมชมบางส่วนได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่ารู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเนื่องจากเดินผ่าน และต้องการสารสนเทศจากแหล่งอินเทอร์เน็ตในระดับน้อยที่สุด จากความเห็นดังกล่าวพบว่า สถานที่ตั้งในใจกลางเมืองและสะดวกต่อการเดินทางเข้าเยี่ยมชมเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าเยี่ยมชม ซึ่งสอดคล้องกับการให้บริการสารสนเทศในปัจจุบัน คือ มีป้ายประกาศข่าวสารบริเวณด้านหน้าอาคาร ชั้นล่าง และด้านในอาคาร ณ ประตูทางเข้า-ออกหอศิลป์ ใกล้ทางเชื่อมรถไฟฟ้า ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมสามารถรับทราบข่าวสารการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะและกิจกรรมทางศิลปะในเบื้องต้นก่อนเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่นิยมเลือกวิธีการเดินทางด้วยรถไฟฟ้าบีทีเอสเพื่อเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง

กรุงเทพมหานครมากที่สุดซึ่งสัมพันธ์กับผู้เยี่ยมชมกลุ่มอายุ 21 – 40 ปี ที่มีความคล่องตัวและต้องการสะดวก รวดเร็วต่อการเดินทางและมีความคุ้นเคยต่อการใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส

นอกจากนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครควรมีการจัดทำฐานข้อมูลศิลปะ ฐานข้อมูลสารสนเทศของหอศิลป์โดยสามารถสืบค้นได้ผ่านระบบออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของโลจนา มะโนทัย (2543) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอาจารย์และนิสิตได้เสนอแนะการจัดการจัดบริการของหอศิลป์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ ควรเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูล ศูนย์ข้อมูลทัศนศิลป์ รวบรวมข้อมูลของศิลปิน ประวัติ ผลงาน สุนัขจิตร รวมถึงสื่อสารสนเทศต่างๆ ที่ศิลปินเคยบรรยาย สาธิตในหอศิลป์ ให้ผู้สนใจสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและบริการวิชาการทัศนศิลป์สู่สังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ (2558) ที่ได้ศึกษาความร่วมมือการสร้างห้องสมุดภาพในกลุ่มเพื่อนคลังภาพศิลปะ อามิโก (AMICO Library) ก่อให้เกิดระบบการจัดการเอกสารด้านศิลปะ สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ภาพในการเรียนการสอน การค้นคว้าออนไลน์ และการใช้ประกอบการศึกษาของนักเรียน ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกเมื่อที่ต้องการอย่างไม่มีข้อจำกัด (any where, any time)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดทำความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดกิจกรรมทางศิลปะระหว่างหอศิลป์ที่มีสถานที่ตั้งใกล้สถานีรถไฟฟ้าร่วมกับบริษัท รถไฟฟ้ามหานคร จำกัด (มหาชน) จะทำให้มีผู้ใช้ได้รับข่าวสารและเข้าใช้บริการหอศิลป์มากขึ้น
2. การจัดทำเนื้อหาสารสนเทศทางศิลปะและกิจกรรมทางศิลปะที่สอดคล้องกับกลุ่มนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาวิชาศิลปะส่งผลให้ได้รับความรู้ทางศิลปะมากยิ่งขึ้น
3. การตกลงความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยกำหนดให้การเข้าเยี่ยมชมและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะ การใช้พื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนด้านศิลปะเข้าใช้บริการหอศิลป์มากขึ้น
4. การขอความร่วมมือจากศิลปินเป็นผู้นำชมนิทรรศการศิลปะจะส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมได้รับแนวคิด เทคนิค แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานและทำให้มีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น
5. รูปแบบกิจกรรมดนตรี ละคร และนาฏศิลป์จัดเป็นโครงการที่สามารถกระตุ้นและดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้าใช้บริการได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น หอศิลป์ควรจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

6. หอศิลป์ควรมีการวางแผนและจัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศและควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของหอศิลป์ สามารถนำเสนอสารสนเทศต่อผู้เยี่ยมชมให้มีความน่าสนใจในการนำเสนอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความต้องการสารสนเทศจากนักเรียน / สาขาวิชาด้านศิลปะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษานอกที่ตั้งจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อรับทราบถึงความต้องการเรียนรู้ด้านศิลปะด้วยตนเอง เช่น เนื้อหาสารสนเทศทางศิลปะ ประเภทงานศิลปะที่สนใจ รวมถึงการเรียนรู้ด้านศิลปะด้วยระบบออนไลน์ (Massive Open Online Course) เพื่อลดข้อจำกัดด้านการเดินทางเวลาซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ ทรัพยากรสารสนเทศทางศิลปะ จะนำไปสู่การพัฒนาหอศิลป์ที่สอดคล้องต่อความต้องการมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการศึกษาด้วยตนเองตามอัธยาศัย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพด้านปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการเข้าเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะของหอศิลป์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ นักวิชาการศิลปิน จะทำให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหอศิลป์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 119, ตอน 303ก (9 ตุลาคม 2545): 248-251.
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2557. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 131, ตอน 89ก (30 ธันวาคม 2558): 45-48.
- กมลวรรณ จันทวร. (2555). "การบริหารจัดการหอศิลป์ของรัฐในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2552). "การศึกษาแรงจูงใจของเยาวชนไทยต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพงษ์ สุวรรณวิจิตร. (2555). **ภาพลักษณ์หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในการรับรู้ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://203.131.210.100/ejournal/?page_id=2
- จินต์ อุปถัมภกานนท์. (2554). "ระบบการจัดการสารสนเทศหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2555). "อ็องเดร มาลโร กับโลกศิลปะ." **วารสารราชบัณฑิตยสถาน** 37, 2: 93-105.
- จิรา จงกล. (2532). **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ฉัตรวิไล พุ่มสัสม. (2557). "การออกแบบพื้นที่ใช้งานภายในหอศิลป์ที่สอดคล้องกับหลักการออกแบบสากล กรณีศึกษา: หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิวงศ์. (2556). "การจัดการผลงานศิลปกรรมแห่งชาติของมหาวิทยาลัยศิลปากร." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2540). **หอศิลป์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์และฝ่ายวิจัย , ภาควิชาทัศนศิลป์, โครงการวิจัยกาญจนาภิเษกสมโภชน์.
- ชีวลีสิทธิ์ บุญเกียรติ. (2558). **ทบทวนเพื่อสานต่อ: บางตัวอย่างของการใช้ประโยชน์สารสนเทศในองค์กรวัฒนธรรมเพื่อชุมชนและคนรุ่นใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้

จาก <http://tlc31.kku.ac.th/document/021258-04/021258-04.pdf>

ชีวสิทธิ์ บุญยเกียรติ. (2558). **ไม่มีช่องว่างพิพิธภัณฑ์ จดหมายเหตุ และคนรุ่นใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 9

กันยายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://202.29.22.168/kmcorner/wp-content/uploads/2016/08/%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C.pdf>

ฐิตินันท์ เตชไกรชนะ. (2554). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์การศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐกานต์ ประทุม. (2558). **แนวทางการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเรียนศิลปะปฏิบัติของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดำรงค์ รุ่งเหรียญพูน. (2553). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยวหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครของนักท่องเที่ยวไทย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). **พิพิธภัณฑ์หอศิลป์เสมือนจริง ธนาคารแห่งประเทศไทย**.

เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2017. เข้าถึงได้จาก

<https://www.bot.or.th/App/VirtualArtsMuseum/Intro.html?lang=Tha>

ธมน ศรีชาว. (2555). **การศึกษาทัศนยะของอาจารย์ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ:กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัชชัย ยอดพิชัย. (2543). **การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในหลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดารัตน์ นาคบุตร. (2553). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สาขาทัศนศิลป์ : กรณีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธิดาเนตร แก้วฉนวนวรรณ. (2551). **การศึกษาการจัดการนิทรรศการศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะด้วยตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นตวัน ชื่นชม. (2549). "หอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร: แนวทางในการออกแบบและการบริหารจัดการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิคม มูสิกะคามะ และคณะ. (2521). วิชาการพิพิธภัณฑ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ประภาวดี สืบสนธิ์. (2543). สารสนเทศในบริบทสังคม. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

พนิดา สมประจบ. (2542). พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศทางศิลปะของนักศึกษา คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปทุมธานี: แผนกวิจัยและประเมินผล ฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

พนิดา สมประจบ. (2545). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำศิลปนิพนธ์ของนักศึกษา คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปทุมธานี: แผนกวิจัยและประเมินผล ฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

พวา พันธุ์เมฆา. (2549). วิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.

พิพิธภัณฑศิลปะไทยร่วมสมัย. (2560). ประวัติความเป็นมา. เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2590. เข้าถึงได้จาก <http://www.mocabangkok.com/about.php>

ภัททิศรี โชคอนันต์ตระกูล. (2553). "ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มานิตา ศรีสีตานนท์. (2552). "การบริหารหอศิลป์ร่วมสมัยเอกชน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มาลี กาบมาลา. (มปป.). แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. เข้าถึงเมื่อ 3 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก

<https://home.kku.ac.th/hslib/malee/412731/document/TheoryInformationBehavior.pdf>

ระพีพรรณ ทิวสระแก้ว. (2544). "ความต้องการสารสนเทศและบริการสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

วิโชค มุกดามณี. (2545). "วิสัยทัศน์ในการบริหารหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร." **วารสารหอศิลป์** 1, 2: 4-10.

วิโชค มุกดามณี. (2555). **หอศิลป์**. เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2560. เข้าถึงได้จาก

http://www.kanchanapisek.or.th/kp6/Ebook/BOOK37/pdf/book37_2.pdf

วิทยา จ้วสันเทียะ และรัศมี ชูทรงเดช. (2559). "การจัดการหอศิลป์กับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานคร." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 35, 4 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 125-137.

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2555). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวัฒน์ แสนเสริม. (2543). "การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหอศิลป์ร่วมสมัยเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต." **BU Academic Review** 5, 2: 61-72.

_____. (2543). "ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ นักวิชาการ ศิลปศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2545). "ผู้ใช้สารสนเทศ." ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น เล่ม 2 หน่วยที่ 9**. นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2546). "ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ." ใน **การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ หน่วยที่ 1-4**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560**. เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-profile-2017-slide.html>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิก จำกัด.

สุจารย์ จรัสดวง. (2552). "การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุชาติ เกาทอง. (2540). "ความจำเป็นของการจัดสร้างหอศิลป์มหาวิทยาลัยบูรพา หอศิลป์กาญจนาภิเษก." **วารสารศิลปกรรมบูรพา** 1, 1: 11-16.

สุมาลี สังข์ศรี. (2544). **การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21: รายงานการวิจัย**.

กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. (2554). **รายงานประจำปี หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง**

กรุงเทพมหานคร 2554. เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก

<http://www.bacc.or.th/content/bacc-annual-report-2011.html>.

_____. (2560). **พันธกิจ.** เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก

<http://www.bacc.or.th/content/bacc-mission.html>

อาทิตยา จันทะวงษ์. (2540). "บทบาทของหอศิลป์แห่งชาติในการเผยแพร่ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย."

ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). "การศึกษาผู้ใช้." ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น**

หน่วยที่ 1-5 (ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

_____. (2555). "ผู้ใช้บริการสารสนเทศ." ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมและการ**

แสวงหาสารสนเทศ หน่วยที่1-8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อำนาจ เย็นสบาย. (2547). "โครงการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต." **วารสาร**

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ 6, 1 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2547): 56 - 94.

_____. (2548). **การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต: หอศิลป์.** กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

อิศราวดี ทองอินทร์ และคณะ. (2553). "การพัฒนาบริการสารสนเทศออนไลน์เพื่อการวิจัยในสาขาวิชา

พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่." **วารสาร**

สารสนเทศศาสตร์ 28, 1:1-15.

Adams, M.Cynthia, M.Polk, M. and Buck, L. (2003). "Interactive art museum spaces :

Developing Responsible Interactive Experiences." **Art Education** 56, 5

(September): 42-52

Ambrose, T. and Paine, C. (2012). **Museum Basics.** 3rd ed. London: Routledge.

Axelsen, M. (2006). "Using special events to motivate visitors to attend art galleries."

Museum Management and Curatorship 21, 3: 205-221

Axelsen, M. (2007). "Visitors' motivations to attend special events at art galleries: an

exploratory study." **Journal Visitor Studies** 10, 2: 192-204

Chowdhury, G. G. and Chowdhury, S. (2011). **Information users and usability in the**

digital age. London: Facet Publishing.

Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques.** 3rd. New York: John Wiley & Sons.

- Cole, C. (2012). **Information need: a theory connecting information search to knowledge formation**. New Jersey: Information Today.
- Cronbach, L. (1951). "Coefficient alpha and the internal structure of tests." **Psychometrika** 16, 3: 297-334
- Dervin, B. (1976). "Strategies for dealing with human information needs: information or communication?." **Journal of Broadcasting** 20, 3: 324-333
- Detlor, B. (2003). "Internet-based information systems use in organizations: An information studies perspective. 13,2 (April): 113-132." **Information Systems Journal** 13, 2: 113-132
- Edwards, R. W., and others. (1990). "Motivation and information needs of art museum visitors: a cluster analytic study." **ILVS Review** 1, 1: 20-35
- Faulkner, M., Oldfather and Thoma. (2012). **Indianapolis museum of art visitor study in the contemporary galleries**. Accessed March 18, 2017. Available from https://www.imamuseum.org/sites/default/files/attachments/IMA_Contemporary_Galleries_Summative_Evaluation_1.pdf
- Fernández-Keys, A. (2010). "Caught in the middle : thoughts and observations on the information needs of art museum docents." **Art Documentation** 29, 2: 36-39
- Hooper - Greenhill, E. (1999). **The educational role of the museum**. 2nd ed. London: Routledge.
- International Council of Museums. (2004). **Running a museum: a practical handbook**. Accessed April 15, 2017. Available from http://icom.museum/uploads/tx_hpoindexbdd/practical_handbook.pdf
- Khosrow-Pour, M. (2013). "Information Need." **Dictionary of Information Science and Technology**. 2nd ed. Hershey, PA: IGI Global.
- Kravchyna, V. (2004). **Information needs of art museum visitors: Real and virtual**. Accessed May 27, 2017. Available from <https://search.proquest.com/docview/305136879?accountid=15637>
- Malraux, A. (1974). **The voices of silence**. Translated by Stuart Gilbert. Great Britain: Paladin.
- Matthews, G. (1991). **Museums and art galleries: a design and development**. Oxford:

Butterworth Architecture.

- Mehrens, W. A. and Lehmann, I. J. (1984). **Measurement and evaluation in education and psychology**. 3rd ed. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Nicholas, D. and Herman, E. (2009). **Assessing information needs in the age of the digital consumer**. 3rd ed. United Kingdom: Routledge.
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric Theory**. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- P. Russell, G. (1990). "Information management at the Ruskin Gallery: computing the collection of the Guild of St George." Master Thesis The Information Management, University of Sheffield.
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1976). **On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity**. Accessed May 3, 2017. Available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf>
- Smith, M. K. (2006). "Art information use and needs of non-specialists: evidence in art museum visitor studies." Doctor of Philosophy The Information School University of Washington.
- Soot, A. (2016). **From self-portraits to street art: 1,000 museums at your fingertips**. Accessed November 30, 2017. Available from <https://blog.google/topics/arts-culture/from-self-portraits-to-street-art-1000/>
- Taylor, R. S. (1962). "The process of asking questions." **American Documentation**, 13, 4: 391-396
- _____. (1968). **Question-Negotiation and Information-Seeking in Libraries. College & Research Libraries**. Accessed January 23, 2017. Available from <http://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/12027/13473>
- Wilson, T. D. (1981). "On user studies and information needs." **Journal of Documentation** 37, 1: 3-15
- _____. (1999). "Models in Information Behaviour Research." **Journal of Documentation** 5, 3 (June): 249-270
- _____. (2000). "Human Information Behavior." **Information Science Research** 3, 2: 49-55

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุธีรัตนาภิรมย์
อาจารย์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ดร.สมรภัช สหพงศ์
ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายการศึกษาและวิจัย
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
3. คุณลักขณา คุณาวิชยานนท์
ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสารสนเทศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ น้อยกว่า 20 ปี 21-40 ปี 41-60 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ นักเรียน / นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะ
 นักเรียน / นักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านศิลปะ
 นักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปิน บุคคลทั่วไป
4. ระดับการศึกษา
 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า อนุปริญญา / ปริญญาตรี
 ปริญญาโท / ปริญญาเอก อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านมีประสบการณ์เข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครกี่ครั้ง
 ครั้งแรก ครั้งต่อปี 2-1 ครั้งต่อปี มากกว่า 5 ครั้งต่อปี

2. วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร คืออะไร

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เพื่อเข้าร่วมพิธีเปิดงานนิทรรศการศิลปะ	☐ เพื่อเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ
☐ เพื่อการพักผ่อน / ท่องเที่ยว	☐ เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุดศิลปะ
☐ เพื่อชื่นชมความงามของงานศิลปะ	☐ เพื่อรับชมงานแสดงดนตรีและนาฏศิลป์
☐ เพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	☐ เพื่อใช้บริการร้านค้า/ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม
☐ เพื่อเรียนรู้เทคนิคการใช้วัสดุสร้างสรรค์งานศิลปะ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ
☐ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและเสวนา	
☐ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเสวนาทางวิชาการ	

3. ข้อมูลใดมีผลต่อการตัดสินใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ข้อมูลกิจกรรมหรือนิทรรศการศิลปะโดยศิลปินที่มีชื่อเสียงหรือตามเทศกาลวาระโอกาสสำคัญ
- ได้รับคำบอกเล่า เชิญชวนจากบุคคล
- ไม่มีผลใด ๆ ขึ้นอยู่กับเวลาและความสะดวก
- อื่น ๆ โปรดระบุ

4. รูปแบบกิจกรรมข้อใดที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ
- กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)
- กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ (Art Workshop)
- กิจกรรมบรรยาย เสวนาทางวิชาการ และศิลปะสนทนา (Art Talk)
- กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและเสวนา (Cinema Diverse)
- กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์
- กิจกรรมสังสรรค์ในชุมชนทางศิลปะ / ร้านค้าต่างๆ ในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
- อื่นๆ โปรดระบุ

5. กิจกรรมใดที่ท่านเคยเข้าร่วมในหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พิธีเปิดงานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	☐ กิจกรรมบรรยาย เสวนาทางวิชาการ
☐ ชมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	☐ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ
☐ เข้าร่วมหอศิลป์	☐ กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์
☐ ศึกษาดูงานจัดโดยสถาบันการศึกษา	☐ กลุ่มชุมชนด้านศิลปะ เช่น ดนตรี ภาพยนตร์
☐ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour)	☐ ห้องสมุดศิลปะ
☐ กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk)	☐ ใช้บริการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
☐ กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัดสรรและเสวนา	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

6. ท่านรู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครจาก แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตแหล่งใด

- Website Facebook Youtube Instagram
- Twitter แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านต้องการเยี่ยมชมนิทรรศการศิลปะด้วยวิธีการใดมากที่สุด (เลือก) 1 คำตอบ(

- มีการนำชมโดยศิลปิน มีการนำชมโดยภัณฑารักษ์ / เจ้าหน้าที่
- เยี่ยมชมด้วยตนเอง เยี่ยมชมผ่านระบบออนไลน์
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. ช่วงเวลาใดที่สะดวกต่อการเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมากที่สุด

(เลือก 1 คำตอบ)

- วันอังคาร-วันศุกร์ วันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ สะดวกทุกวันทำการ

9. ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

- 1 - 2 ชั่วโมง 2 - 4 ชั่วโมง 5 ชั่วโมงขึ้นไป อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ช่วงเวลาที่สะดวกเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมากที่สุด (เลือก) 1 คำตอบ)

- 10.00 - 12.00 12.00 - 17.00 น. 17.00 - 21.00 น.

11. ข้อใดคือวิธีการเดินทางเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในครั้งนี้

- รถไฟฟ้าบีทีเอส รถโดยสารประจำทาง รถยนต์สาธารณะ (แท็กซี่)
 เรือ รถยนต์ส่วนบุคคล รถมอเตอร์ไซด์ส่วนบุคคล

12. เมื่อสรุปในภาพรวมแล้ว ท่านมีความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ในระดับใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

1. ความต้องการเนื้อหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ความต้องการเนื้อหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้เยี่ยมชม หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	ระดับความต้องการสารสนเทศ				
	5	4	3	2	1
ข้อมูลวัน เวลาทำการ	5	4	3	2	1
ข้อมูลสถานที่ตั้ง แผนที่ ป้ายบอกทาง การเดินทาง	5	4	3	2	1
ข้อมูลประวัติศิลปิน	5	4	3	2	1
ข้อมูลด้านแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	5	4	3	2	1
ข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ	5	4	3	2	1
ข้อมูลพิธีเปิดงานจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ	5	4	3	2	1
การจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเสมือนจริง (Virtual Tour)	5	4	3	2	1
กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Cinema Diverse)	5	4	3	2	1
กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะ (Art Workshop)	5	4	3	2	1
กิจกรรมศิลปะสนทนา (Art Talk)	5	4	3	2	1
กิจกรรมบรรยาย อภิปราย เสวนาทางวิชาการ	5	4	3	2	1
กิจกรรมฉายภาพยนตร์คัตสรรและเสวนา (Cinema Diverse)	5	4	3	2	1
กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์	5	4	3	2	1

ชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

2. ความต้องการแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	ระดับความต้องการสารสนเทศ				
	5	4	3	2	1
Website	5	4	3	2	1
Facebook	5	4	3	2	1
Youtube	5	4	3	2	1
Twitter	5	4	3	2	1
Instagram	5	4	3	2	1

3. ลักษณะสารสนเทศที่ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครต้องการ

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของท่านในระดับใด	ระดับความต้องการสารสนเทศ				
	5	4	3	2	1
ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness)	5	4	3	2	1
ปริมาณและความเหมาะสมของข้อมูล (Appropriateness)	5	4	3	2	1
ความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล (Accessibility)	5	4	3	2	1
ความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing)	5	4	3	2	1
การใช้งานง่าย (User Friendly)	5	4	3	2	1

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการสารสนเทศผ่านอินเทอร์เน็ต

4.1 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ขอขอบคุณในการให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย : นางสาวชัชชญา คັນทเขตต์

สาขาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม ระดับปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เบอร์ภายใน 31205
 ที่ ศร 6806/ 1๖๙๔ วันที่ ๙ เมษายน 2560
 เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะโบราณคดี

ด้วย นางสาวชัชชญา คันทเขตต์ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
 จดหมายเหตุดและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.
 จุฑารัตน์ ช่างทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ บุคลากร
 ในสังกัดของท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะ
 ที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ เป็น
 ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 6806/ 1463

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๒ เมษายน 2560

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ด้วย นางสาวชัชชญา คັນทเขตต์ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
จดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.
จุฑารัตน์ ช่างทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญ ดร.สมรักษ์ สหพงศ์ บุคลากรใน
สังกัดของท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่
ได้ไปปรับปรุงคุณภาพการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ ดร.สมรักษ์ สหพงศ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้กับนักศึกษาด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0 -2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ที่ ศธ 6806/ 1991

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๒๕ เมษายน 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ด้วย นางสาวชัชชญา คັນขเขตต์ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
จดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัย
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่ง
กรุงเทพมหานคร” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
เครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพการทำ
วิทยานิพนธ์ให้มีความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ที่ ศธ 6806/1790

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

4 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ด้วย นางสาวชัชชญา คັນขเขตต์ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
จดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” มีความประสงค์จะ
ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เยี่ยมชมชาวไทยของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความ
อนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอ
ทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นางสาวชัชชญา คັນขเขตต์ หมายเลขโทรศัพท์
082-449-6363 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปณิธานบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชัชชญา คັນทเขตต์
วัน เดือน ปี เกิด	14 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	16/41 ซอยทวีวัฒนา 45 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

